

TALL OG FAKTA
Legemidler og helsevesen
2017

Tall og fakta 2017

Legemiddelindustrien (LMI) gir årlig ut publikasjonen Tall og fakta.

Dette er en statistikkksamling over legemidler, helse og legemiddelmarkedet. Tall og Fakta publiseres på LMIs nettsider, www.lmi.no.

LMI er bransjeforeningen for legemiddelindustrien i Norge. Norske og utenlandske selskaper som utvikler, produserer, selger eller markedsfører legemidler i Norge kan være medlem av foreningen.

Per 1. januar 2017 er det 55 medlemmer i LMI, og de står for rundt 70 prosent av den totale legemiddelomsetningen i Norge.

Utgiver: Legemiddelindustrien (LMI)

Besøksadresse: Essendrops gate 3, Oslo

Postadresse: Postboks 5094 Majorstuen, N-0301 Oslo

E-post: lmi@lmi.no

Hjemmeside: www.lmi.no

Telefon: (+47) 23 16 15 00

Gjengivelse av tekst og tabeller er tillatt ved kildehenvisning

Faktabasert kunnskap

”

Omsetningen av legemidler i Norge har vært svært stabil det siste tiåret. Legemiddelutgiftene som andel av de totale offentlige helseutgiftene er også stabile over tid. I 2006 utgjorde legemidler 7,4 prosent av de totale helseutgiftene, mens dette var sunket til 5,7 prosent i 2015.

Det har vært mye fokus på priser på legemidler de siste årene. Fokuset i mediene ligger helst på maksimalpriser på innovasjoner – før metodevurderinger og forhandlinger er gjennomført. Det er viktig å vite at de fleste legemidlene faktisk tas i bruk i Norge – og de som tas i bruk vurderes som kostnadseffektive av norske myndigheter. Legemidlene har altså en verdi for samfunnet som står i forhold til prisen.

Det er også viktig å ha konkrete tall med seg inn i debatten. Prisen på legemidler i Norge har vært synkende siden 2004. Den siste tiårsperioden har legemiddelprisene i gjennomsnitt sunket med 0,3 % i året, mens konsumprisindeksen i gjennomsnitt har økt med 2,1 % per år. De siste to årene har dette endret seg. I 2015 økte prisen med 5,2 %, en økning som fortsatte i 2016 med 8,8 %. Mye av årsaken ligger i en høyere generell prisstigning og en svak norsk krone.

Slik informasjon, som du finner mer av i dette heftet, er viktig for en saklig debatt om medisiner og helsetjeneste.

Karita Bekkemellem
Adm. direktør

Innhold

Sammendrag	6
Forkortelser	7

1

Legemiddelmarkedet i Norge 9

1.01 Antall markedsføringstillatelser, virkestoffer og legemidler i Norge	10
1.02 Nye og utgåtte virkestoffer	11
1.03 Legemiddelsalg i Norge de siste årene	12
1.04 Prosentvis årlig vekst i legemiddelomsetningen	13
1.05 Omsetningsvekst i volum (DDD)	14
1.06 Omsetning av legemidler fordelt på terapeutiske hovedgrupper (ATC)	15
1.07 De 15 største legemiddelfirmaene på det norske markedet	16
1.08 De 15 legemidlene på det norske markedet med høyest omsetning	17
1.09 De 15 mest omsatte virkestoffene i definerte døgndoser (DDD)	18
1.10 Omsetning av generiske legemidler (DDD)	19
1.11 Kopipreparaters andel av det samlede generiske markedet	20
1.12 Markedsandel for parallellimporterte legemidler	21
1.13 Markedsandeler for legemiddelgrossister	22
1.14 Apotekenes omsetning etter kjedetilhørighet	23
1.15 Legemiddelomsetning (AIP) per innbygger i de nordiske landene	24
1.16 Totalt antall brukere av reseptpliktige legemidler i Norge	25

2

Pris og finansiering 27

2.01 Prisendring på legemidler og generell prisvekst	28
2.02 Offentlige utgifter til legemidler på blå resept	29
2.03 Finansiering av legemiddelforbruket	30
2.04 Offentlige helseutgifter, kr per innbygger	31
2.05 Offentlige utgifter til helsetjeneste og legemidler	32
2.06 Legemiddelutgifter i privat og offentlig sektor	33
2.07 Forbrukerens utgifter til legemidler i forhold til andre utgifter	34
2.08 Folketrygdens utgifter til ulike formål	35
2.09 Mva på legemidler og andre varer og tjenester i Europa	36
2.10 Legemiddelutgifter som andel av helseutgifter i OECD	37
2.11 Fordeling av driftskostnader i spesialisthelsetjenesten	38

3

Reseptfrie legemidler 41

- 3.01 Omsetningen av reseptfrie legemidler 42
- 3.02 Reseptfrie legemidlers andel av totalmarkedet målt i omsetning og volum 43
- 3.03 De 15 reseptfrie legemidlene med høyest omsetning 44
- 3.04 Reseptfrie legemidlers omsetning fordelt etter utvalgte terapigrupper (ATC) 45
- 3.05 De 10 største legemiddelfirmaene innen reseptfrie legemidler 46
- 3.06 Reseptfrie legemidlers andel av omsetningen (AUP) i enkelte land 47

4

Veterinærmedisinske legemidler 49

- 4.01 De 10 veterinærlegemidlene til akvakultur med høyest omsetning 51
- 4.02 De 10 veterinærlegemidlene til varmblodige dyr med høyest omsetning 52
- 4.03 De 5 største firmaene innen akvakultur 53
- 4.04 De 10 største firmaene innen øvrig veterinærmedisin 53
- 4.05 Oljebaserte vaksiner til laks og ørret 2016 54

Innhold

5

Forskning, utvikling og produksjon i legemiddelindustrien i Norge 56

- 5.01 Totalt antall meldte kliniske studier til Legemiddelverket 58
- 5.02 Investering i FoU på ulike terapiområder i Norge 59
- 5.03 Norges import og eksport av legemidler 61

LMI's medlemmer 62

Sammendrag

Omsetningen av legemidler, målt i apotekenes utsalgspris (AUP), var i 2016 anslagsvis 26,6 milliarder kroner. Målt i apotekenes innkjøpspris (AIP) var omsetningen på 17,3 milliarder kroner. Justert for inflasjon økte legemiddelomsetningen med 8,8 prosent.

Omsetningsvekst i volum

I 2016 økte omsetningen, målt i definerte døgndoser (DDD), med 2,9 prosent.

Markedet for byttbare legemidler

Generikaandelen av legemiddelmarkedet økte sterkt mellom 2000 og 2008, men fra 2009 til og med 2014 var andelen stabil. De siste par årene har det igjen vært en økning. I 2016 var andelen generika på 49,4 prosent, målt i DDD. Generisk bytte i apotek, patentutløp for flere store legemidler og innføring av trinnprissystemet for prising av byttbare legemidler, har bidratt til økningen.

Legemidlene med høyest omsetning

Antineoplastiske og immunmodulerende legemidler, blant annet kreft-legemidler og legemidler mot revmatiske lidelser, utgjorde i 2016 en fjerdedel av den totale legemiddelomsetningen i Norge. Fra 2014 har forbruket av systemiske antiinfektiva til behandling av hepatitt C økt. Dette terapiområdet utgjør nå 10,8 prosent av den totale legemiddelomsetningen.

Målt i DDD var legemidler mot høyt kolesterol, høyt blodtrykk og forebygging av blodpropp, smerter og tett nese mest brukt.

Utgifter til legemidler og helseformål

Utgifter til helsetjenesten utgjør en stadig økende andel av de totale offentlige utgiftene. Legemidlenes andel av utgifter til helseformål har vært synkende siden 2001. Utgifter til legemidler utgjør 4,5 prosent av driftskostnadene i spesialisthelsetjenesten (2015). NAVs utgifter til legemidler over blåreseptordningen er i 2016 på 11,5 milliarder kroner.

Utviklingen i legemiddelprisene

Prisene på legemidler målt i innkjøpsprisen inn til norske apotek (AIP) var synkende mellom 2004 og 2014. I 2016 økte imidlertid prisen for legemidler med 8,8 prosent. Den siste tiårsperioden har legemiddelprisene gjennomsnittlig sunket med 0,3 prosent i året, mens konsumprisindeksen har hatt en gjennomsnittlig årlig økning på 2,1 prosent. Legemiddelprisene på patenterte legemidler i Norge er lave i forhold til resten av Europa.

Bruk av reseptpliktige legemidler

3,5 millioner nordmenn benytter reseptpliktige legemidler i løpet av et år. Flere kvinner enn menn benytter reseptpliktige legemidler.

Reseptfrie legemidler

Reseptfrie legemidler utgjør 10,5 prosent av den totale legemiddelomsetningen i Norge, målt i DDD. De mest solgte reseptfrie legemidlene er legemidler mot tett nese, røykeavvenning og lette smerter/feber.

Forskning og utvikling

I 2016 brukte LMIs medlemmer ca 1 milliard kroner til forskning og utvikling i Norge. Legemiddelindustrien er en vesentlig bidragsyter til medisinsk forskning. 4400 pasienter deltok i kliniske studier i 2013.

Legemidler som innsatsfaktor

Legemidler utgjør en mindre del av helsebudsjettet i Norge enn i de fleste europeiske land. Legemiddelforbruket i Norge ligger under gjennomsnittet i Norden.

Sammendrag forts.

Merverdiavgift på legemidler

Norge er ett av tre europeiske land som krever full merverdiavgift (mva) på legemidler. I det øvrige Europa har legemidler som refunderes av det offentlige gjennomgående lavere mva enn andre varer og tjenester. Gjennomsnittlig ordinær mva er i underkant av 20 prosent, mens mva på legemidler i gjennomsnitt er ca. 10 prosent.

Produksjon av legemidler

Elleve legemiddelfirmaer produserer legemidler i Norge, og de eksporterer til rundt 130 land. Norge importerer langt mer legemidler enn vi eksporterer.

Veterinærmedisinske legemidler

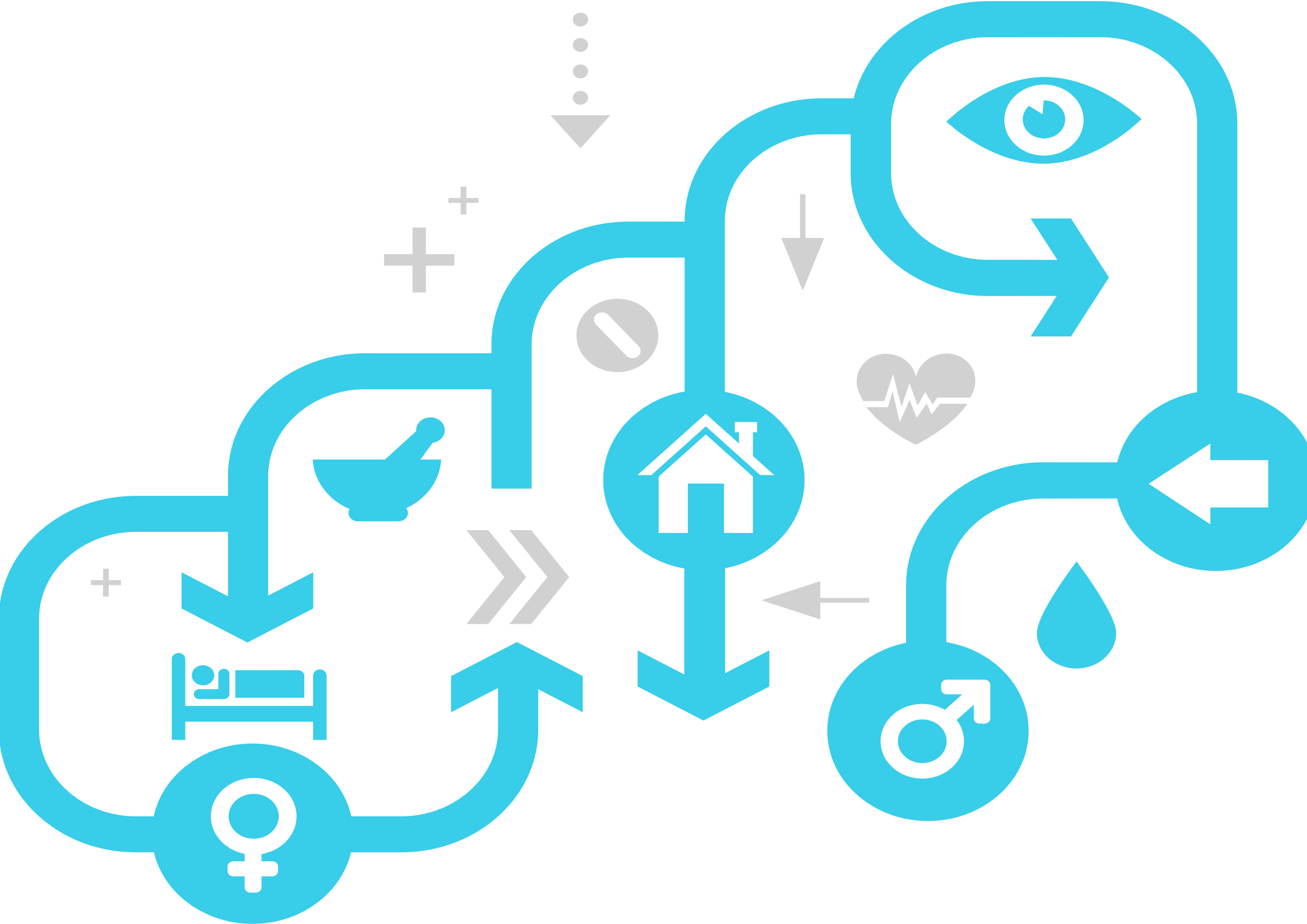
Totalomsetningen av veterinærlegemidler utgjorde i overkant av 1 milliard kroner i 2016. Legemidler til akvakultur (oppdrettsnæringen) utgjorde den største del av omsetningen.

Tilgjengelig på internett

Ønsker du mer informasjon om legemiddelstatistikk, gå til www.farmastat.no. Hvis du vil vite mer om de enkelte legemidlene, kan du klikke deg inn på www.felleskatalogen.no eller www.felleskatalogen.no/pasientutgave.

Forkortelser

AESGP	Association of the European Self-Medication Industry. Europeisk organisasjon for produsent av reseptfrie legemidler
AIP	Apotekenes innkjøpspris, pris på legemiddel fra grossist til apotek/detaljist
AUP	Apotekenes utsalgspris, pris på legemiddel fra apotek/detaljist til forbruker
ATC	Anatomisk terapeutisk kjemisk legemiddelregister
BNP	Bruttonasjonalprodukt
DDD	Definert døgndose, gjennomsnittsverdi som indikerer normert inntak av ett gitt legemiddel over et døgn
EFPIA	European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations. Den europeiske paraplyorganisasjon for legemiddelindustrien
GIP	Grossist innkjøpspris, pris på legemiddel fra produsent /importør til grossist
HOD	Helse- og omsorgsdepartementet
LIS	Legemiddelinnkjøps samarbeidet. Organisert samarbeid mellom sykehus om innkjøp av legemidler.
NOK	Norske kroner
OECD	Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling
OTC	Over-the-counter. Reseptfrie legemidler
USD	Amerikanske dollar
PhRMA	Den amerikanske legemiddelindustriforeningen
REALVEKST	Vekst i en pengestørrelse etter at det er korrigert for generell prisstigning
NOMINELL VEKST	Vekst i en pengestørrelse uten at det er korrigert for generell prisstigning

Legemiddelmarkedet i Norge

Den totale legemiddelomsetningen i Norge i 2016 er anslått til 26,6 milliarder kroner, basert på en AIP-omsetning (apotekenes innkjøpspris) på ca. 17,3 milliarder kroner. Justert for inflasjon økte legemiddelomsetningen med ca. 9,9 prosent.

I 2016 økte omsetningen, målt i definerte døgndoser (DDD), med 2,9 prosent.

Antineoplastiske og immunmodulerende legemidler, blant annet kreftlegemidler og legemidler mot revmatiske lidelser, utgjorde i 2016 en fjerdedel av den totale legemiddelomsetningen i Norge. Legemidler som virker på sentralnervesystemet – blant annet legemidler mot smerte, migræne, psykiske lidelser, epilepsi og demens – representerer 15,8 prosent. Fra 2014 har forbruket av systemiske antiinfektiva til behandling av hepatitt C økt. Dette terapiområdet utgjør nå 10,8 prosent av den totale legemiddelomsetningen.

Målt i DDD var legemidler mot høyt kolesterol, høyt blodtrykk og forebygging av blodpropp, smerter og tett nese mest brukt.

Legemiddelsalget per innbygger utgjør rundt 4 500 kroner. 3,5 millioner nordmenn benytter reseptpliktige legemidler i løpet av et år. Flere kvinner enn menn benytter reseptpliktige legemidler. Legemiddelforbruket i Norge er lavt i nordisk sammenheng.

I 2016 observeres en svak økning i antall nye virkestoff. På grunn av generiske legemidler og fordi det utstedes en markedsføringstillatelse (MT) for ulike legemiddelformer, styrker og pakningsstørrelser, vokser antall MTer raskere enn antall virkestoffer og legemidler. I 2016 var antall registrerte MTer i alt 16 299. Disse var fordelt på 2 365 legemiddelnavn og 1 552 virkestoffer.

Generikaandelen av legemiddelmarkedet økte sterkt mellom 2000 og 2008, men fra 2009 til og med 2014 var andelen stabil. De siste par årene har det igjen vært en økning. I 2016 var andelen generika på 49,4 prosent. Generisk bytte i apotek, patentutløp for flere store legemidler og innføring av trinnprissystemet for prising av byttbare legemidler, har bidratt til økningen.

Apotekdekningen i Norge er bedret etter at ny apoteklov trådte i kraft i 2001. Siden den gang er det etablert mange flere apotek i Norge, og det er nå totalt 868 apotek. Det norske markedet domineres av tre apotekkjeder som hver er knyttet til egne grossister.

1.01

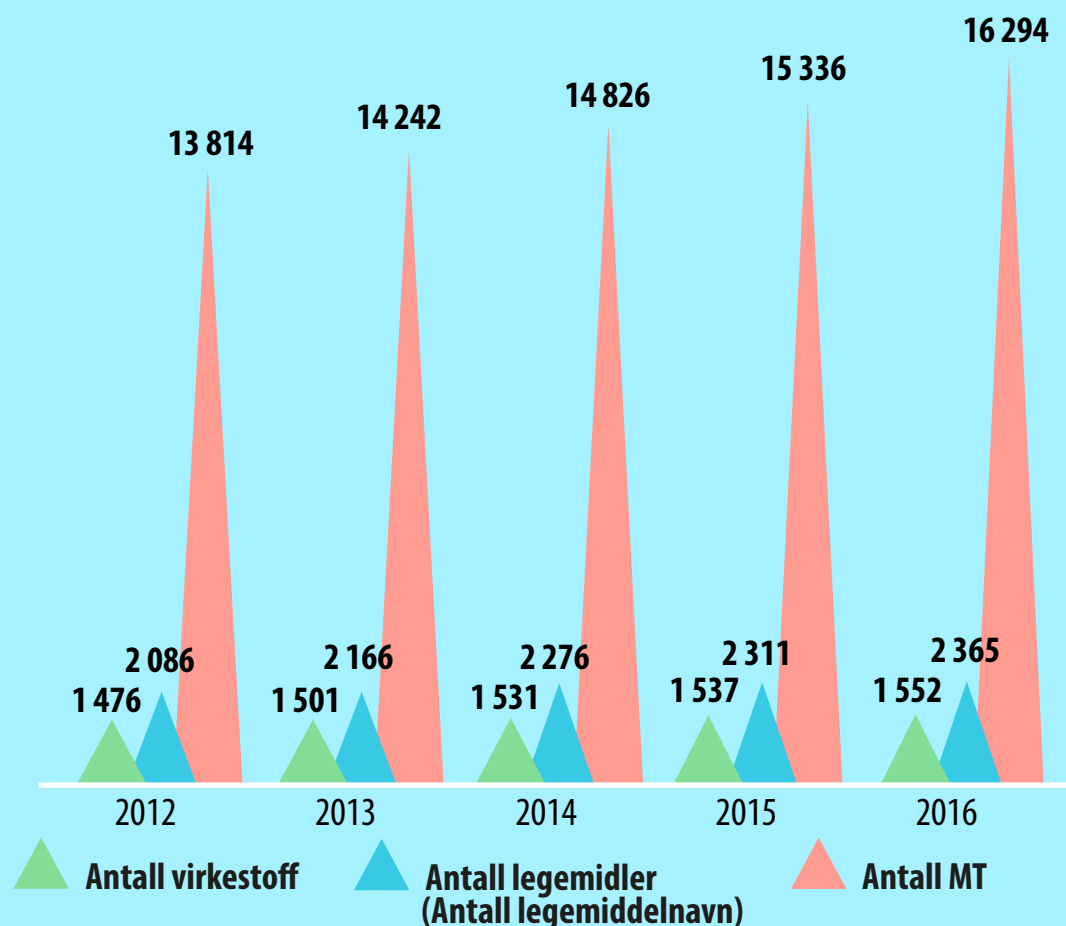
ANTALL MARKEDSFØRINGSTILLATELSER, VIRKESTOFFER OG LEGEMIDLER I NORGE

Et virkestoff er definert som den kjemiske eller biologiske forbindelsen som gir den medisinske effekten i et ferdig fremstilt legemiddel. I 2016 var det 1 552 virkestoffer med markedsføringstillatelse (MT) i Norge. I 2016 observeres en svak økning i antall nye virkestoffer fra 50 til 54. På grunn av generiske legemidler og fordi det utstedes en markedsføringstillatelse (MT) for ulike legemiddelformer, styrker og pakningsstørrelser, vokser antall MTer raskere enn antall virkestoffer og legemidler.

Antall legemidler er i denne sammenheng angitt av Statens legemiddelverk som antall legemiddelnavn, definert som ett virkestoff fra én produsent.

Flere legemiddelformer og styrker av ett virkestoff produsert av et firma vil dermed i denne statistikken telles som ett legemiddel hvis det er markedsført under samme navn. Samme virkestoff kan imidlertid markedsføres fra ulike produsenter under ulike navn (generika). Antall legemiddelnavn oppgis til 2 365 i 2016.

Statens legemiddelverk utsteder en MT for hver legemiddelform og styrke. Norge er omfattet av EUs system for godkjenning av legemidler, og tallene inkluderer derfor legemidler godkjent via sentral prosedyre. I denne prosedyren gis et MT-nummer for hver pakningsstørrelse.

Tall fra 2016
Kilde: Statens legemiddelverk

1.02

NYE OG UTGÅTTE VIRKESTOFF

54 nye virkestoffer fikk markedsføringstillatelse i Norge i 2016, samtidig som 39 virkestoffer ble trukket. Tallene inkluderer veterinærlegemidler. Naturlegemidler og radiofarmaka regnes ikke med.

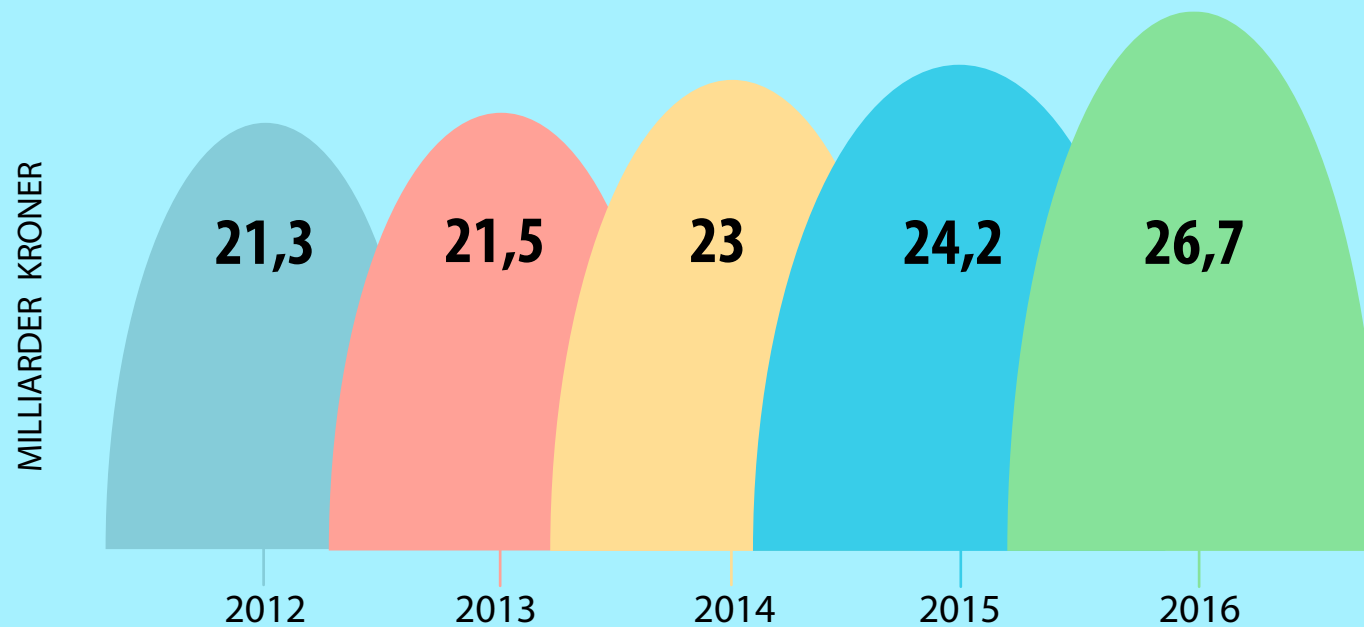
År	Nye virkestoffer	Utgåtte virkestoffer
2012	31	42
2013	52	27
2014	57	27
2015	50	44
2016	54	39

Kilde: Statens legemiddelverk

1.03

LEGEMIDDELSALG I NORGE DE SISTE ÅRENE

Den totale legemiddelomsætningen i Norge er anslått til 26,6 milliarder kroner i 2016, basert på en AIP-omsætning (apotekenes innkjøpspris) på ca. 17,3 milliarder kroner. Tallene inkluderer anslag på omsætningen utenom apotek. Anslaget på totalmarkedet inkluderer ikke veterinærmedisin.

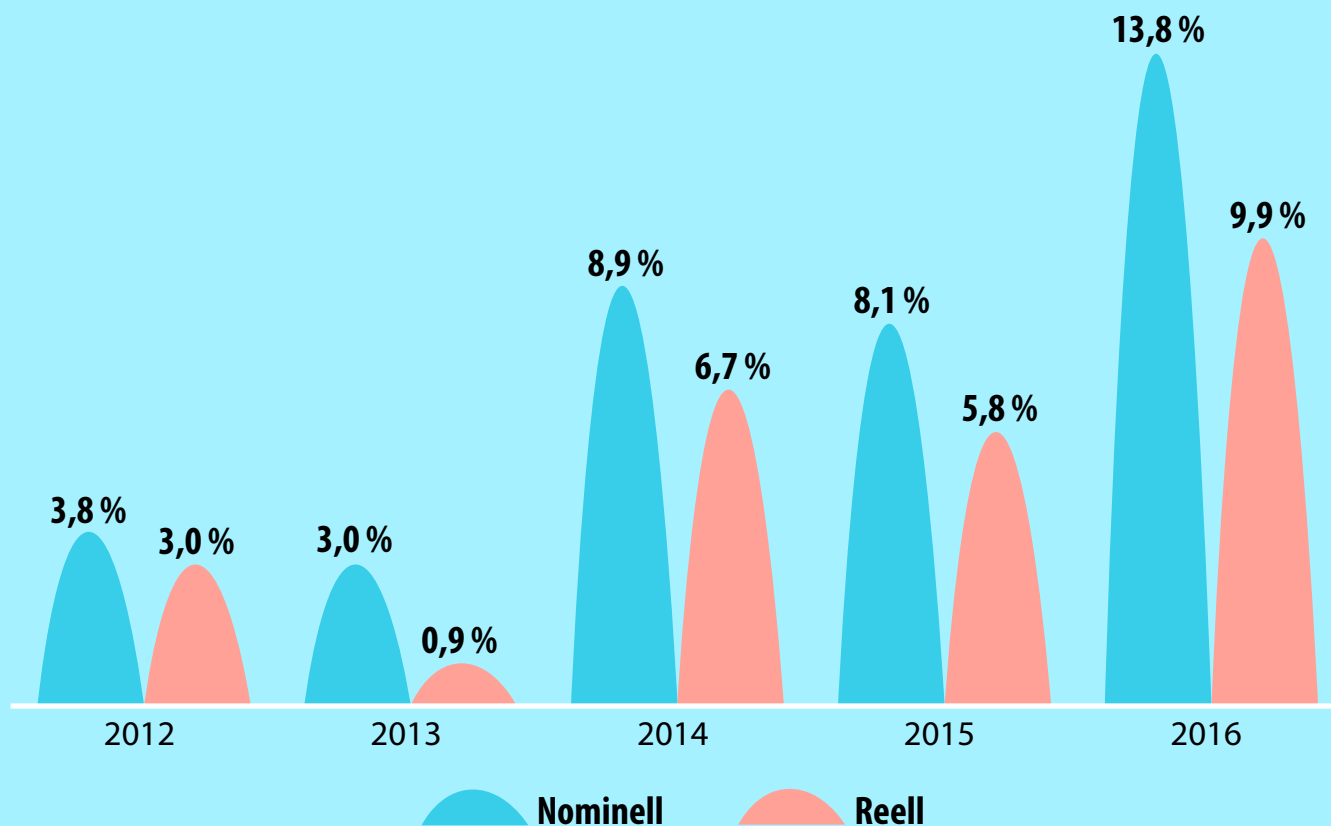

Tall i faste 2016-kroner
Kilde: Farmastat

1.04

PROSENTVIS ÅRLIG VEKST I LEGEMIDDELOMSETNINGEN

Omsetningen på AUP-nivå (apotekenes utsalgspris) viser i 2016 en reell vekst på 9,9 prosent fra året før. Tallet er justert i henhold til konsumprisindeksen.

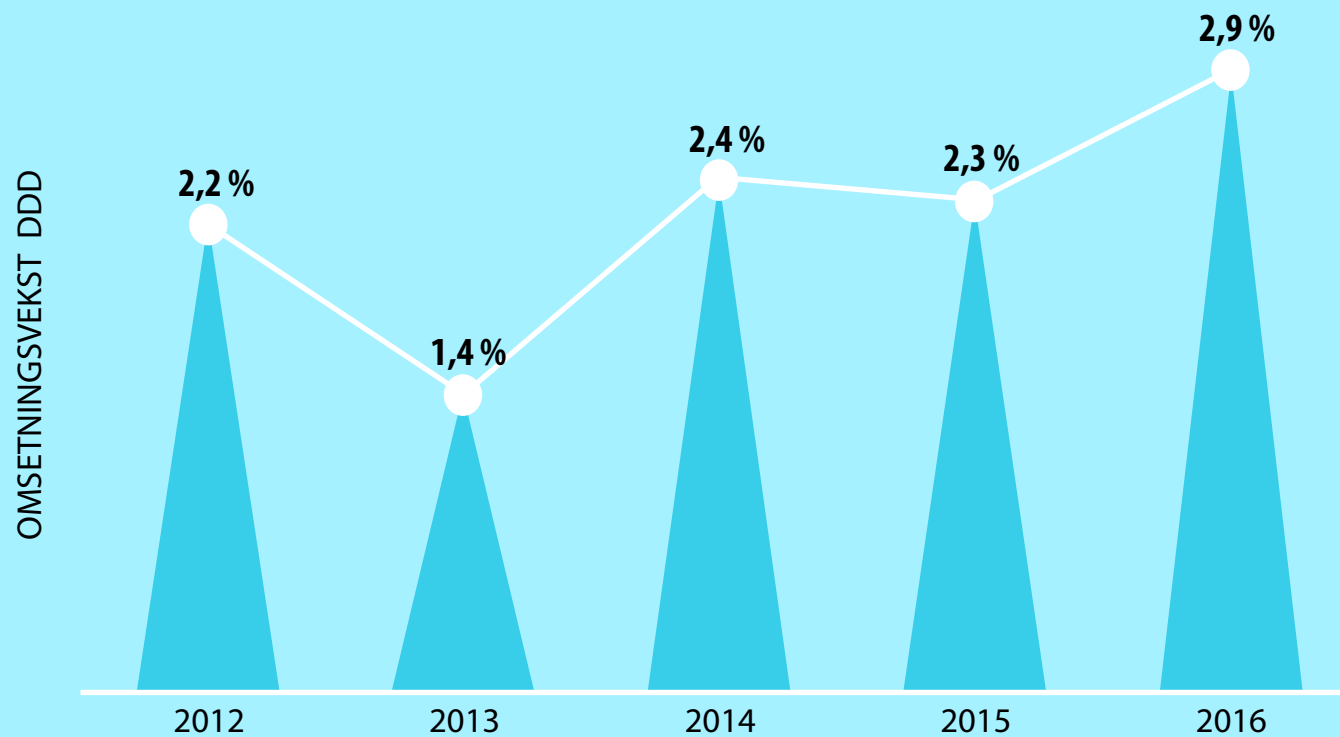

Kilde: Farmastat og SSB

» 1.05

OMSETNINGSVEKST I VOLUM (DDD)

Omsetningen i volum, målt i definerede døgndoser (DDD), økte med 2,9 procent i 2016. De sidste tre år har omsetningsveksten i volum været rundt 2,5 procent.

Kilde: LMI/Farmastat

OMSETNING AV LEGEMIDLER FORDELT PÅ TERAPEUTISKE HOVEDGRUPPER (ATC)

		Omsetning AIP 2016, Mill kr	Vekst 2015-2016	Andel av totalmarkedet 2016
A	Fordøyelsesorganer og stoffskifte	1 720	17,3 %	9,9 %
B	Blod og bloddannende organer	1 542	18,9 %	8,9 %
C	Hjerte og kretsløp	1 060	10,3 %	6,1 %
D	Dermatologiske midler	330	12,4 %	1,9 %
G	Urogenitalsystemet og kjønnehormoner	800	8,0 %	4,6 %
H	Hormoner til systemisk bruk, ekskl. kjønnehormoner	416	-3,6 %	2,4 %
J	Systemiske anti-infektiva	1 763	12,6 %	10,2 %
L	Antineoplastiske og immunmodulerende midler	4 544	14,8 %	26,2 %
M	Muskler og skjelett	530	16,4 %	3,1 %
N	Sentralnervesystemet	2 585	4,4 %	14,9 %
P	Antiparasitære midler	31	3,1 %	0,2 %
R	Respirasjonsorganene	1 340	9,4 %	7,7 %
S	Sanseorganer (øye- og øremidler)	406	6,8 %	2,3 %
V	Varia (kontrastmidler, allergenekstr. etc.)	260	11,6 %	1,5 %

Oversikten viser omsetning av legemidler fordelt på terapeutiske grupper i henhold til ATC-systemet.

Tabellene er basert på første nivå i ATC-systemet; anatomisk hovedgruppe. Beløpene er oppgitt i AIP (apotekenes innkjøpspris).

» 1.07

DE 15 STØRSTE LEGEMIDDELFIRMAENE PÅ DET NORSKE MARKEDET

Plassering 2016 (2015)	Firma	Omsetning 2016 AIP, Mill. Kr	Omsetnings- vekst	Andel av totalmarkedet
1 (2)	Pfizer AS	1 141	0,1 %	6,6 %
2 (1)	Novartis Norge AS	1 099	19,7 %	6,3 %
3 (3)	MSD (Norge)	891	11,8 %	5,1 %
4 (4)	GlaxoSmithKline AS	793	15,9 %	4,6 %
5 (6)	Roche Norge AS	638	12,1 %	3,7 %
6 (5)	AstraZeneca AS	633	-0,8 %	3,7 %
7 (9)	Sanofi	589	12,6 %	3,4 %
8 (8)	Takeda AS	564	15,6 %	3,3 %
9 (11)	Bayer AS	517	13,7 %	3,0 %
10 (10)	AbbVie	509	9,3 %	2,9 %
11 (7)	Gilead Sciences Sweden AB	475	-13,2 %	2,7 %
12 (13)	Janssen-Cilag AS	420	8,0 %	2,4 %
13 (-)	Bristol-Myers Squibb	416	36,1 %	2,4 %
14 (12)	Novo Nordisk Scandinavia AS	414	7,5 %	2,4 %
15 (15)	Boehringer Ingelheim AS	385	17,0 %	2,2 %
Sum omsetning alle legemiddelfirmaer		17 327	11,9 %	100 %

Kilde: LMI/Farmastat

DE 15 LEGEMIDLENE PÅ DET NORSKE MARKEDET MED HØYEST OMSETNING

Plassering 2016 (2015)	Legemiddel	Omsetning 2016 AIP mill	Omsetningsvekst	Eksempel på bruksområde
1 (1)	Humira	378	-3,2 %	Leddgikt
2 (-)	Eliquis	209	115,1 %	Blodpropp
3 (4)	Mabthera	206	18,8 %	Kreft og leddgikt
4 (2)	Enbrel	189	-47,9 %	Leddgikt
5 (9)	Xarelto	175	25,2 %	Blodpropp
6 (6)	Gilenya	174	12,5 %	Multipel sklerose
7 (8)	Octagam	168	17,8 %	Sykdommer i immunsystemet
8 (-)	Inflectra	160	-	Leddgikt
9 (17)	Xtandi	155	32,9 %	Prostatakreft
10 (10)	Paracet	154	14,6 %	Smerter
11 (-)	Revlimid	153	66,3 %	Kreft og leddgikt
12 (5)	Seretide	149	-11,1 %	Astma
13 (13)	Cimzia	141	14,2 %	Leddgikt
14 (23)	Otrivin	140	16,6 %	Tett nese
15 (11)	Sovaldi	137	4,4 %	Hepatitt C
Sum omsetning alle legemidler		17 324	11,9 %	

Kilde: LMI/Farmastat

1.09

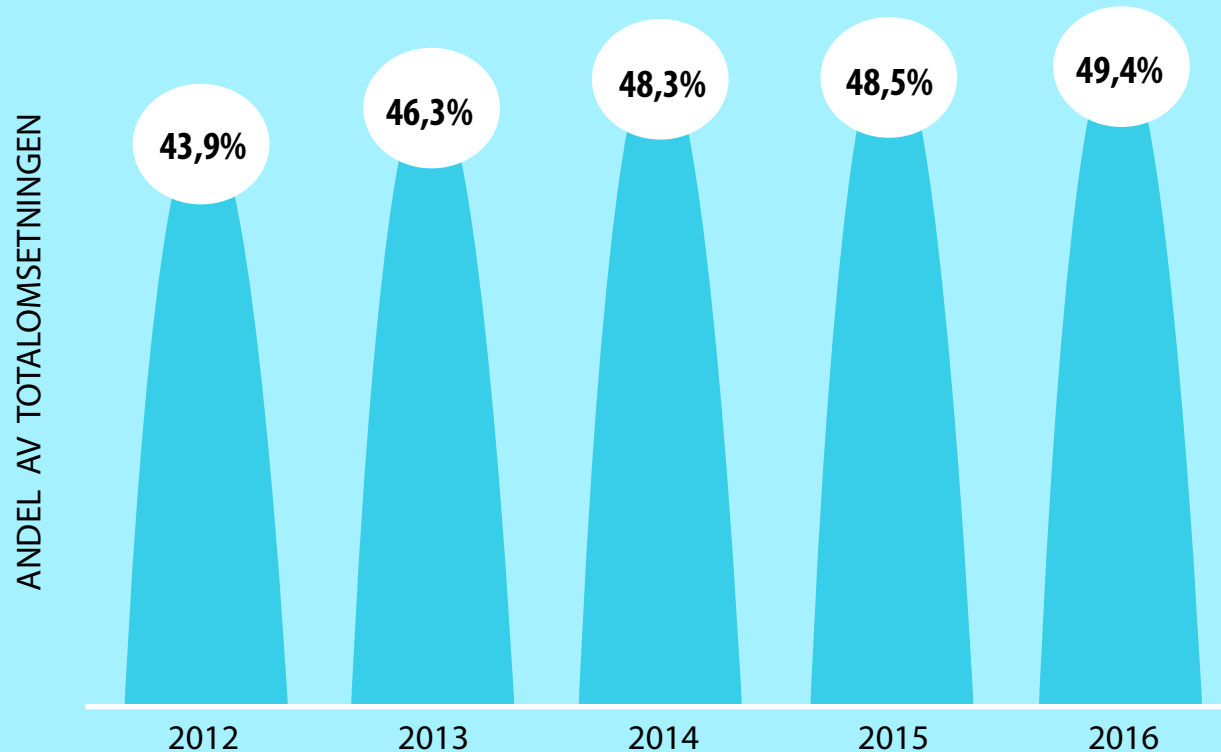
DE 15 MEST OMSATTE VIRKESTOFFENE I DEFINERTE DØGNDOSER (DDD)

Plassering 2016 (2015)	Virkestoff	Omsetning DDD per 1000 innb.	Vekst 15-16	Eksempel på bruksområde
1 (1)	Atorvastatin	75	7,4 %	Høyt kolesterol
2 (2)	Acetylsalisylsyre	65	0,6 %	Blodpropp
3 (4)	Paracetamol	40	9,3 %	Smerter
4 (3)	Simvastatin	39	-8,8 %	Høyt kolestrol
5 (10)	Xylometazolin	34	12,0 %	Tett nese
6 (5)	Natriumfluorid	34	-5,4 %	Tannrâte
7 (6)	Cetirizin	33	2,4 %	Allergi
8 (7)	Amlodipin	33	2,0 %	Høyt blodtrykk
9 (8)	Ramipril	29	1,3 %	Høyt blodtrykk
10 (11)	Kandesartan	29	8,2 %	Høyt blodtrykk
11 (9)	Zopiklon	28	-2,6 %	Søvnvansker
12 (12)	Levotyroksinnatrium	25	4,3 %	Lavt stoffskifte
13 (15)	Levonorgestrel og østrogen	24	5,1 %	Prevensjon
14 (13)	Metoprolol	24	-0,2 %	Høyt blodtrykk
15 (18)	Pantoprazol	24	12,6 %	Reflukssykdom

Tall fra 2015
Kilde: LMI/Farmastat

1.10

OMSETNING AV GENERISKE LEGEMIDLER (DDD)

Etter at originalpreparatet er gått av patent, er det tillatt for andre produsenter å fremstille kopipreparater (generika) som inneholder samme virkestoff som originalpreparatet. Tabellen viser omsetningen av generiske legemidler i definerte døgndoser i prosent av samlet omsetning.

Generikaandelen av legemiddelmarkedet økte sterkt mellom 2000 og 2008, men fra 2009 til og med 2014 var andelen stabil. De siste par årene har det igjen vært en økning. I 2016 var andelen generika på 49,4 prosent. Generisk bytte i apotek, patentutløp for flere store legemidler og innføring av trinnprissystemet for prising av byttbare legemidler, har bidratt til økningen.

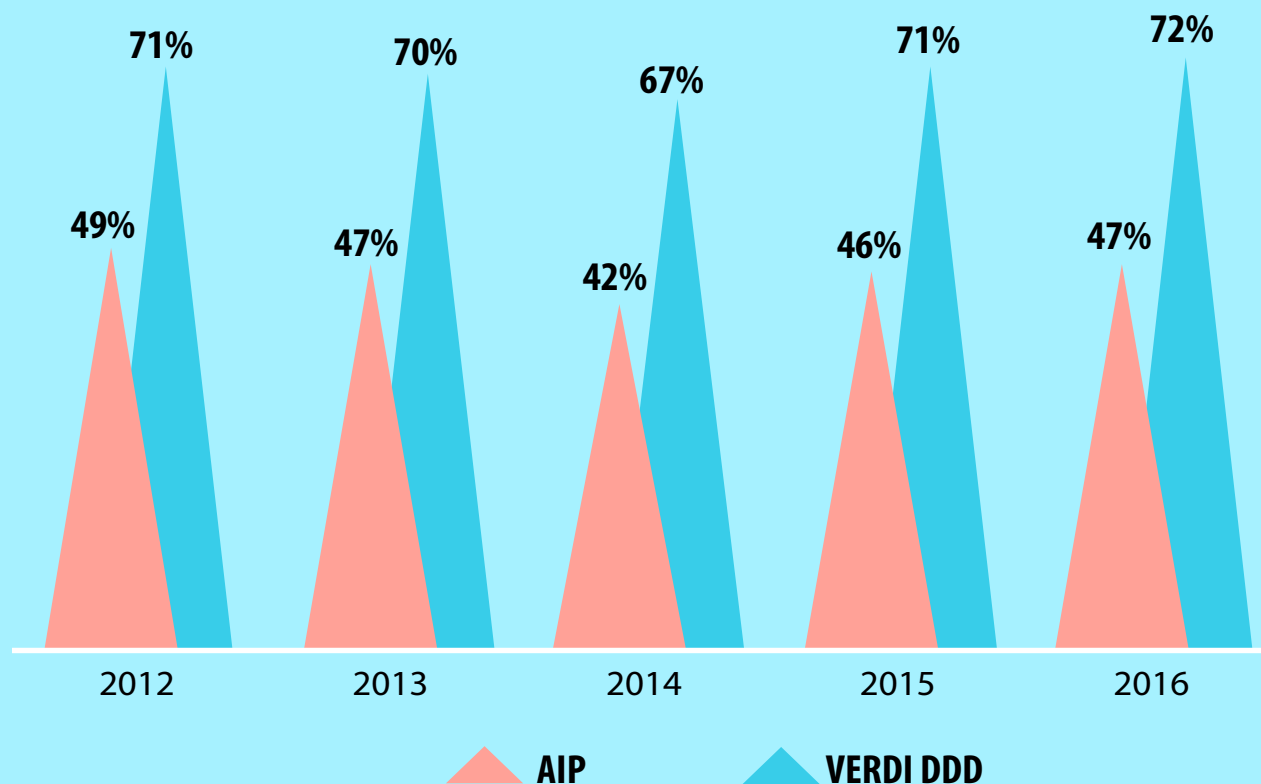
1.11

KOPIPREPARATERS ANDEL AV DET SAMLEDE GENERISKE MARKEDET

Tabellen er basert på myndighetenes liste for byttbare legemidler per 1.12.2016.

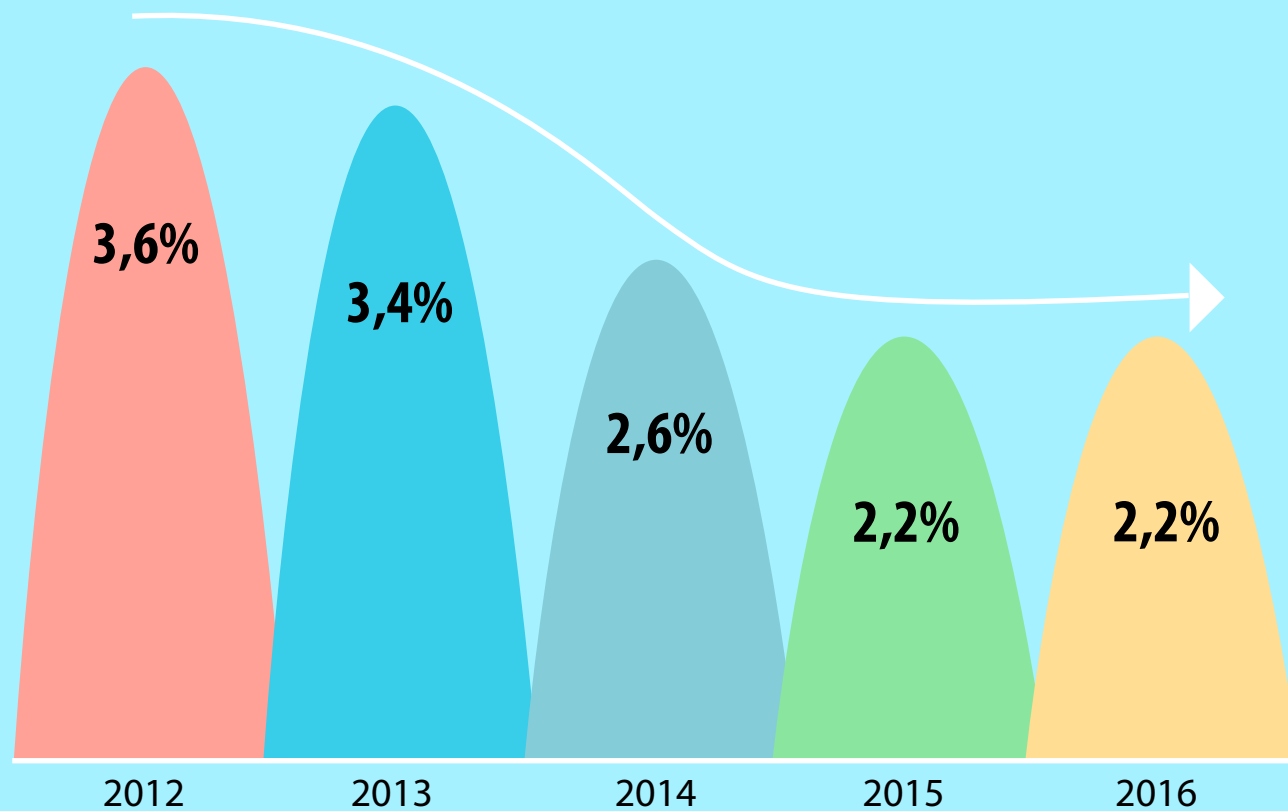
Legemidler med utelukkende parallellbytte er fjernet. Listen inneholder dermed alle virkestoffer hvor apotekene, under visse forutsetninger, kan foreta et bytte til generisk legemiddel selv om et originalpreparat er forskrevet på resepten.

Samlet utgjorde det byttbare markedet, slik det er definert her, ca. 5,2 milliarder kroner AIP i 2016. Den generiske andelen av byttemarkedet representerer ca. 2,5 milliarder kroner (46,7%).

Tall i AIP/DDD
Kilde: LMI/Farmastat

MARKEDSANDDEL FOR PARALLELLIMPORTERTE LEGEMIDLER

Parallellimportørene kjøper originalpreparater i andre EU-/EØS-land, og importerer dem til Norge. Parallellimport er mest aktuelt for patenterte legemidler med høy salgsverdi. Grossistenes paralleleksport (ikke vist i figur) av legemidler fra Norge antas å være vesentlig høyere enn parallellimporten.

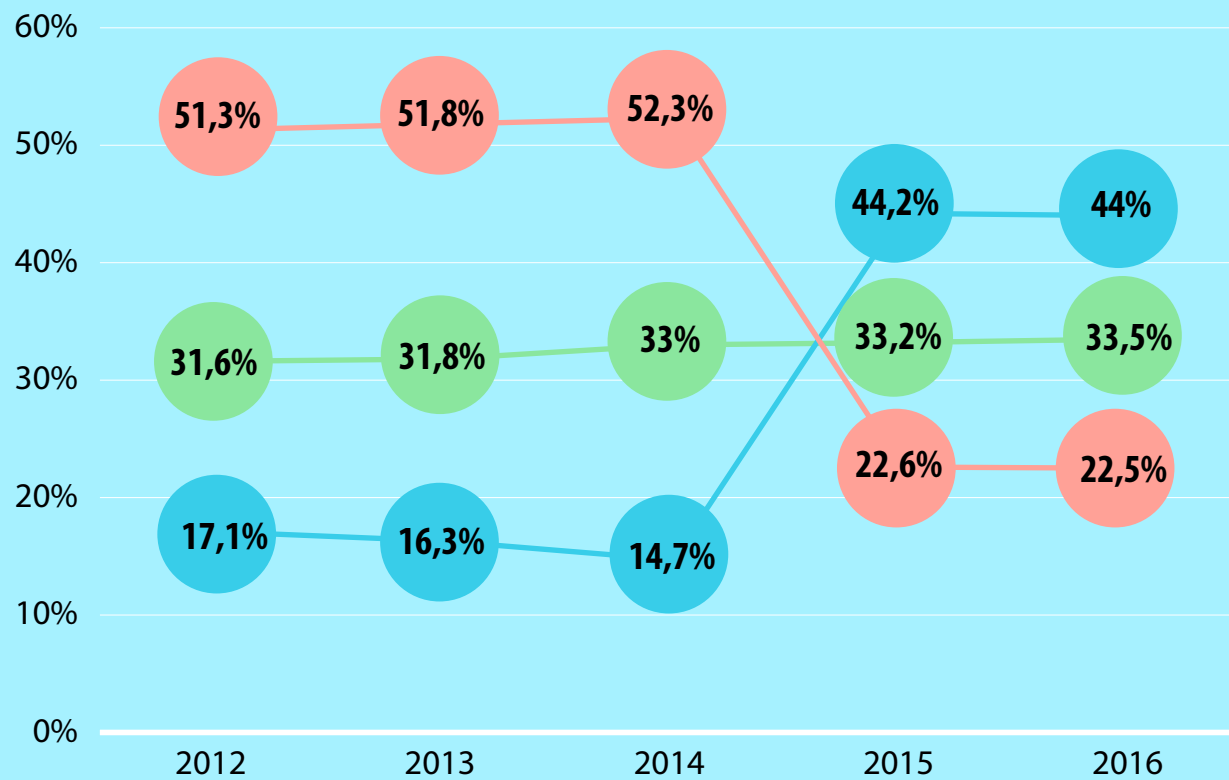
Parallellimporterte legemidlers andel av totalomsetningen er 2,2 prosent i 2016, og er tilnærmet uendret fra 2007. Det lave nivået antas å ha sammenheng med at prisene på legemidler i Norge er sunket, og at legemiddelprisene i Norge er på et relativt lavt nivå i forhold til resten av Europa.

1.13

MARKEDSANDELER FOR LEGEMIDDELGROSSISTER

I Norge er det tre fullsortiments legemiddelgrossister: Norsk Medisinaldepot AS, Apokjeden distribusjon AS og Alliance Healthcare AS. Disse er integrert med apotekkjedene.

NMD Grossisthandel AS var fram til 2014 leverandør til Sykehusapotekene. Fra og med 2015 ble Alliance Healthcare AS ny leverandør. Grossistene/apotekkjedene er alle eid av internasjonale selskaper.

NMD Grossisthandel AS

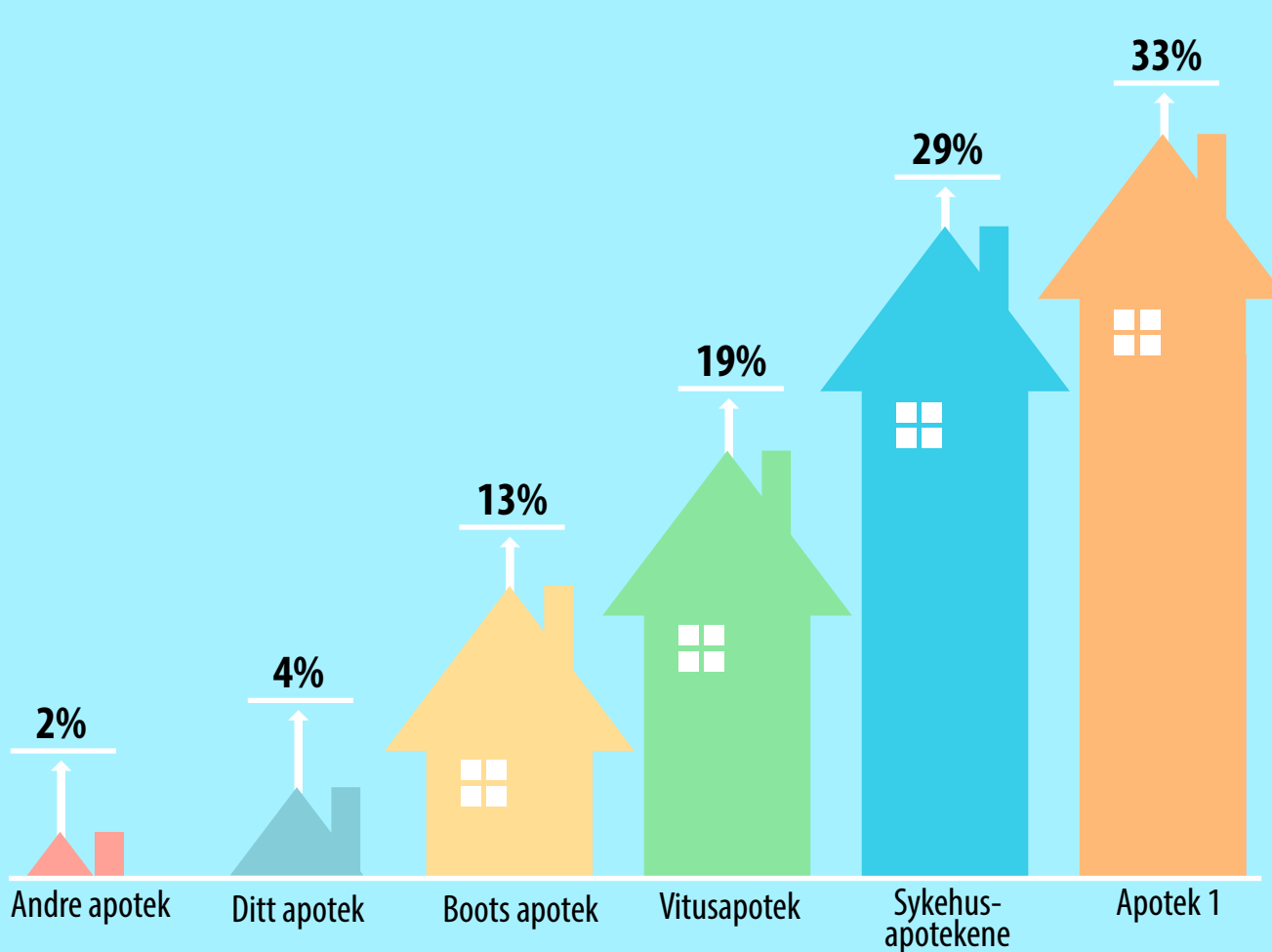
Apokjeden distribusjon AS

Alliance Healthcare

Kilde: LMI/Farmastat

1.14

APOTEKENES OMSETNING ETTER KJEDETILHØRIGHET

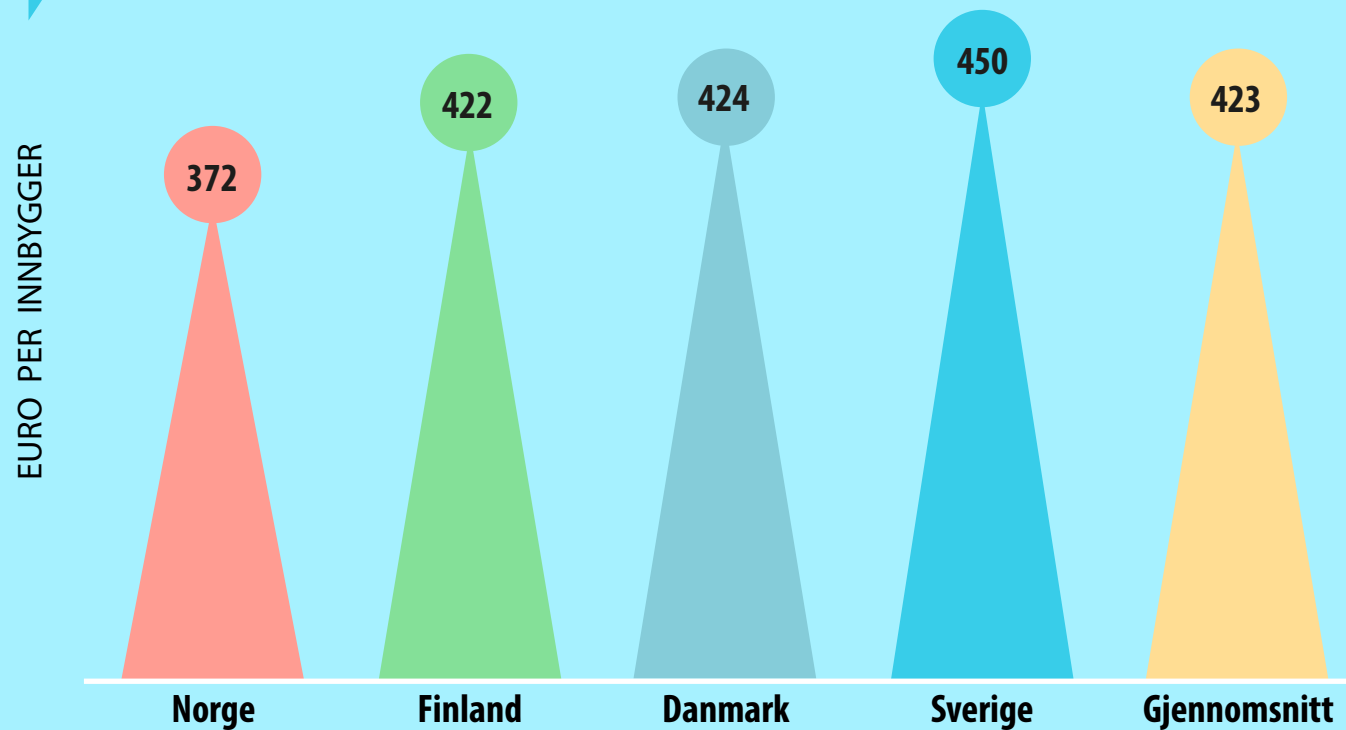
I dag har de tre apotekkjedene i Norge kontroll over sin egen distribusjon ved at de har grossistvirksomhet integrert i kjeden. Dette gjelder Apotek 1 med Apokjeden Distribusjon som grossist, Vitusapotek/Ditt Apotek med Norsk Medisinaldepot som grossist, og Boots-apotekene med Alliance Healthcare som grossist.

Tall fra 2016
Kilde: Farmastat

1.15

LEGEMIDDELOMSETNING (AIP) PER INNBYGGER I DE NORDISKE LANDENE

Legemiddelomsetningen per innbygger målt i apotekenes innkjøpspris (AIP) var i 2016 lavest i Norge sammenlignet med resten av Norden.

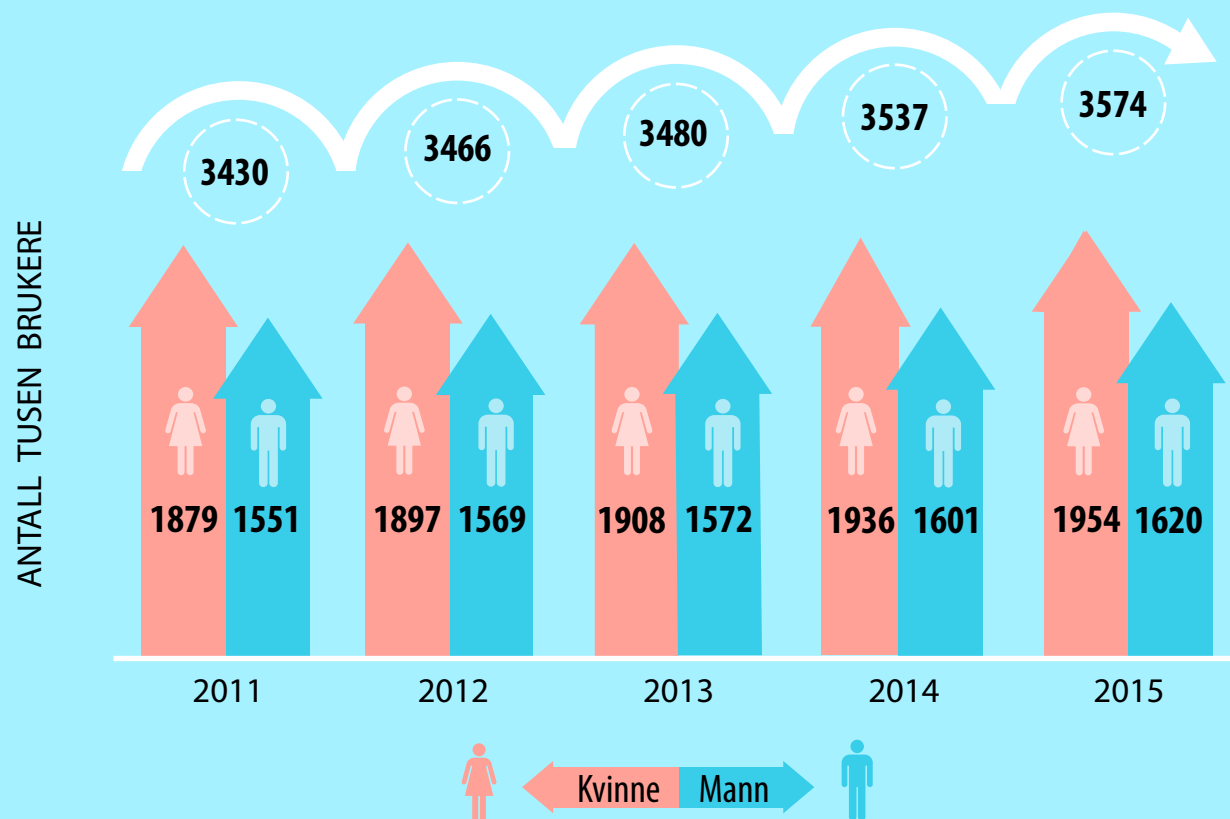
Kilde: Nordic Pharma Insights (Swedish Pharma Insights, DLI MI, Lääkätietokeskus/Pharmarket og Farmastat)

1.16

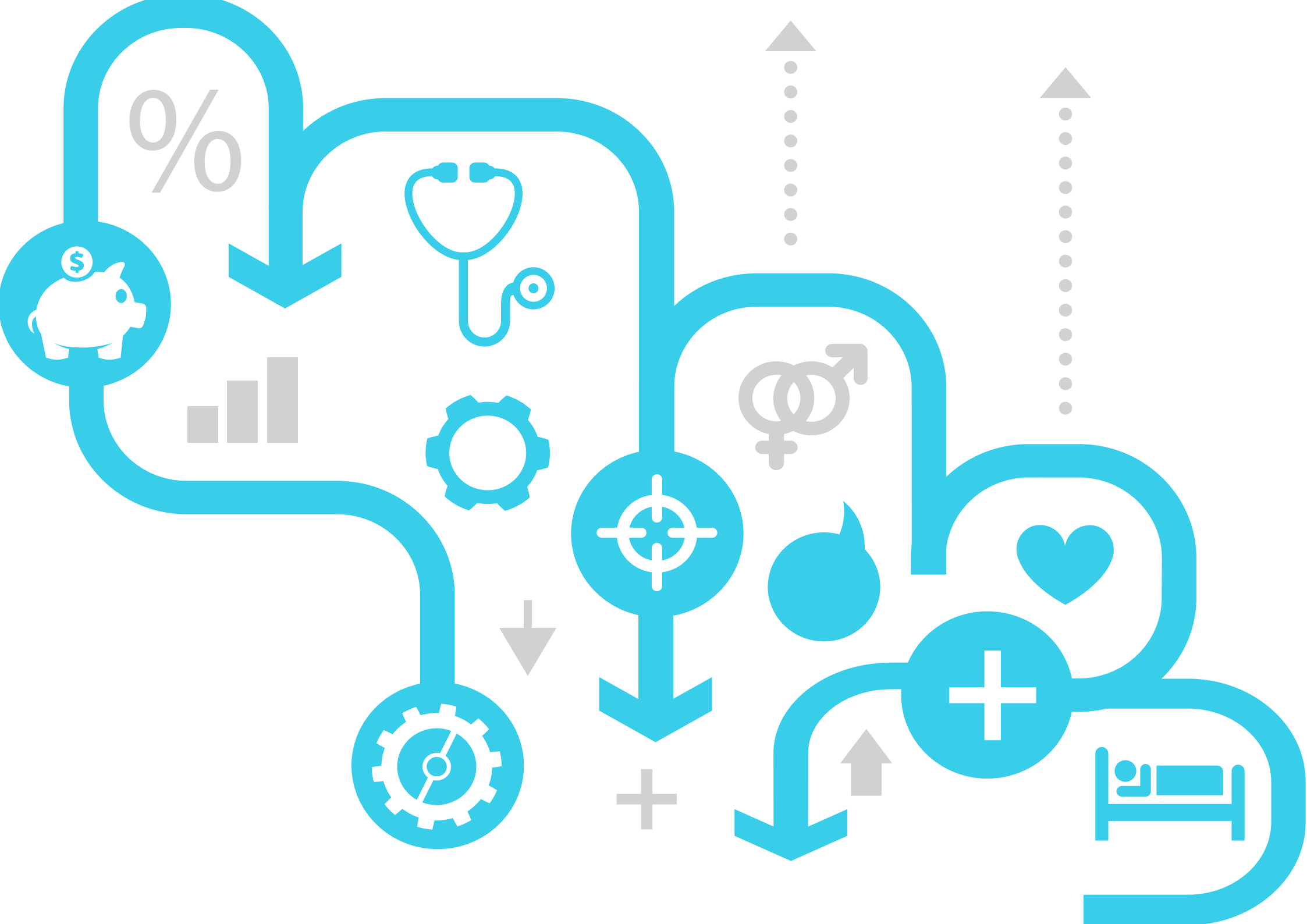
TOTALT ANTALL BRUKERE AV RESEPTPLIKTIGE LEGEMIDLER I NORGE

3,5 millioner nordmenn benyttet reseptpliktige legemidler i løpet av 2015. Antall brukere er økende. Dette kan skyldes demografiske forhold, blant annet et stigende antall eldre.

Figuren viser også at flere kvinner enn menn benytter reseptpliktige legemidler.

Kilde: Reseptregisteret

Pris og finansiering

Prisene på legemidler målt i innkjøpsprisen inn til norske apotek (AIP) var synkende mellom 2004 og 2014. I 2016 økte imidlertid prisen for legemidler med 8,8 prosent. Endringen skyldes blant annet en høyere generell prisstigning enn i årene før, samt en fortsatt svært svak norsk kronkurs.

De offentlige utgiftene til helsetjeneste utgjør om lag 10 prosent av bruttonasjonalproduktet. Av disse står legemidlene for omtrent 1/20 av utgiftene.

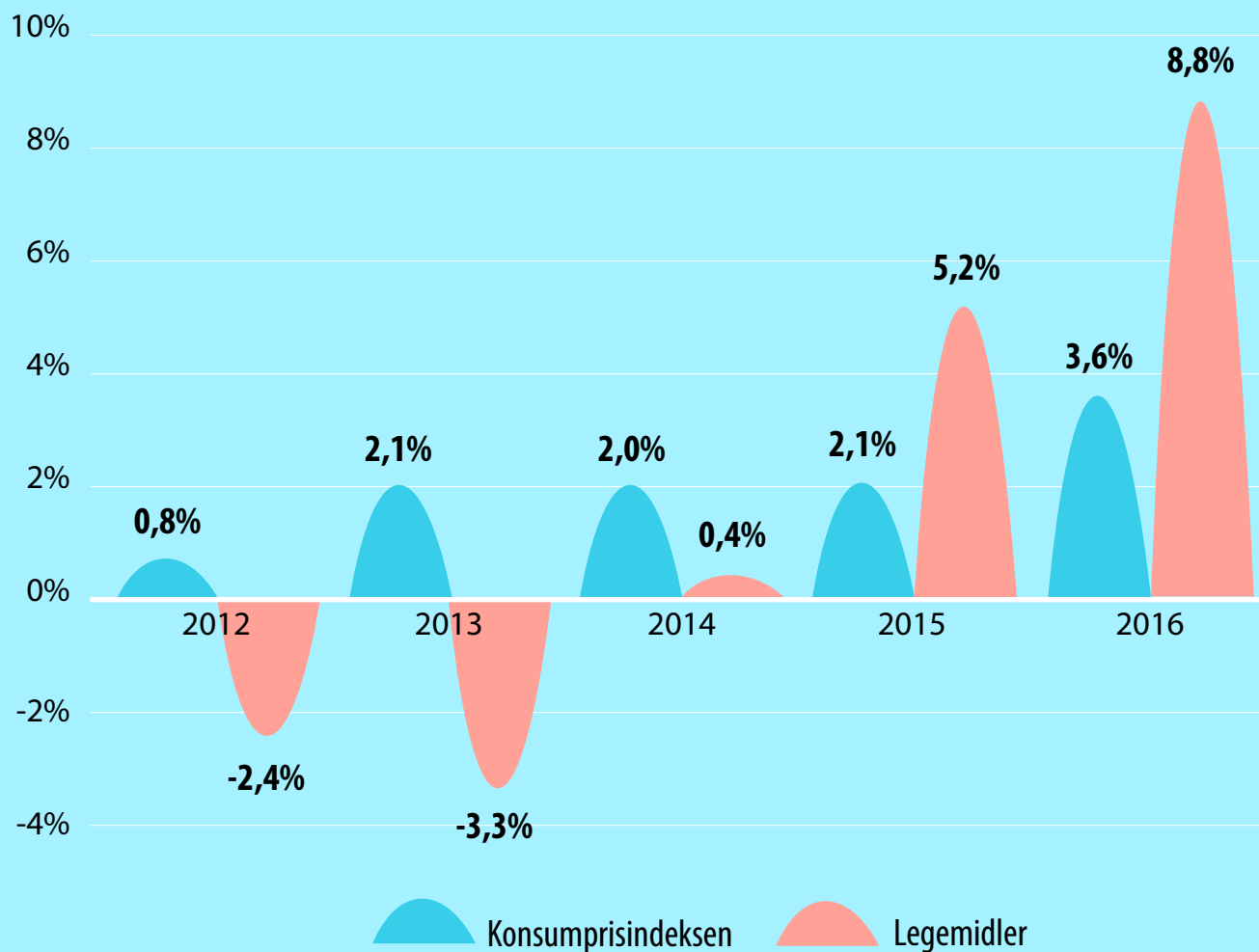
Om lag 3/4 av legemiddelkostnadene er finansiert ved at det offentlige dekker utgiftene til legemidler forskrevet på blå resept og legemidler brukt ved sykehus og sykehjem. Den private andelen av finansieringen omfatter pasientenes utgifter til reseptfrie legemidler, reseptpliktige legemidler på hvit resept og egenandeler på blå resept.

Norge er ett av få land i Europa hvor det betales full merverdiavgift på reseptpliktige og reseptfrie legemidler. Myndighetene fastsetter prisene på reseptpliktige legemidler, mens prisene på reseptfrie legemidler er blitt bestemt av markedet siden 1995. Stortinget fastsetter apotekenes maksimale avanse for reseptpliktige legemidler.

2.01

PRISENDRING PÅ LEGEMIDLER OG GENERELL PRISVEKST

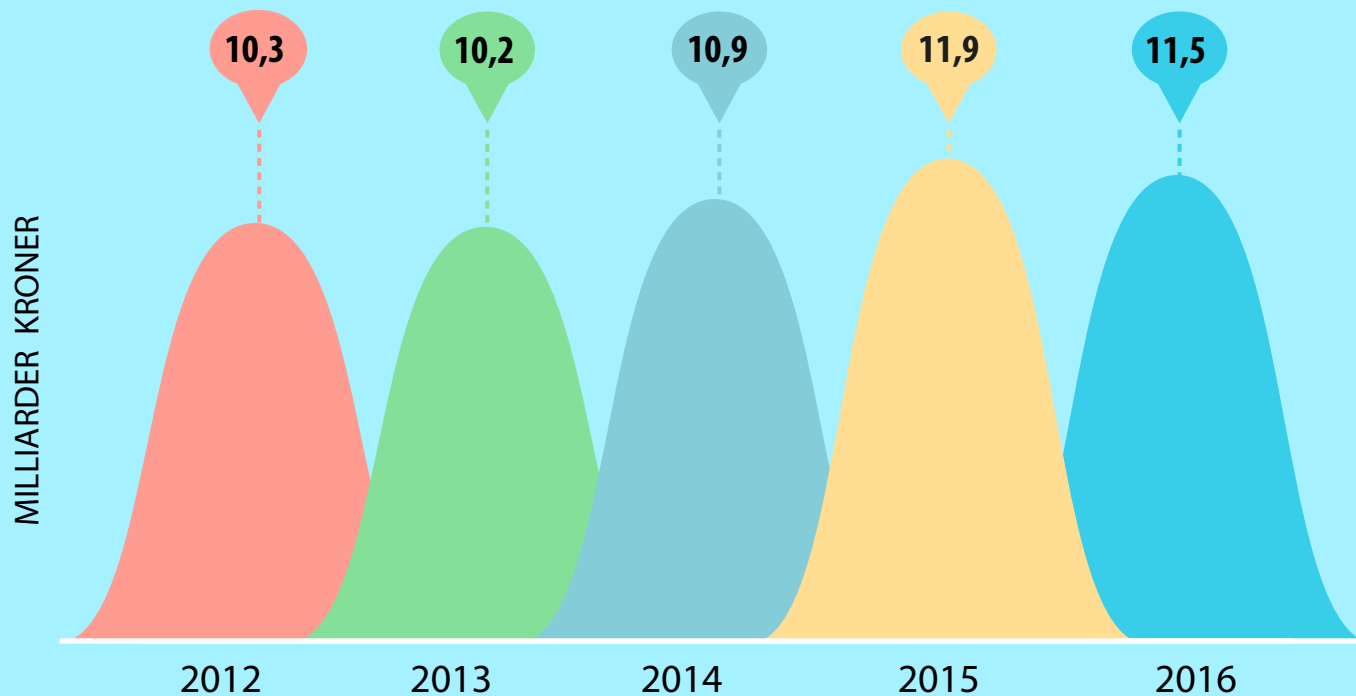
Prisene på legemidler målt i innkjøpsprisen inn til norske apotek (AIP) var synkende mellom 2004 og 2014. I 2016 økte imidlertid prisen for legemidler med 8,8 prosent. Endringen skyldes blant annet en høyere generell prisstigning enn i årene før, samt en fortsatt svært svak norsk kronekurs. Størrelsene fremkommer ved å sammenligne prisene på alle legemidler som hadde omsetning, både i inneværende og foregående år.

2.02

OFFENTLIGE UTGIFTER TIL LEGEMIDLER PÅ BLÅ RESEPT

Utgiftene til legemidler på blå resept gikk ned med 3,2 prosent fra 2015 til 2016 til 11,5 milliarder. Grunnen til denne nedgangen var overføringen av legemidler fra folketrygden til de regionale helseforetakene. Tallene er oppgitt i faste 2016-kroner, og inkluderer både ordinær refusjon og refusjon ved oppnådd beløpsgrense på frikort.

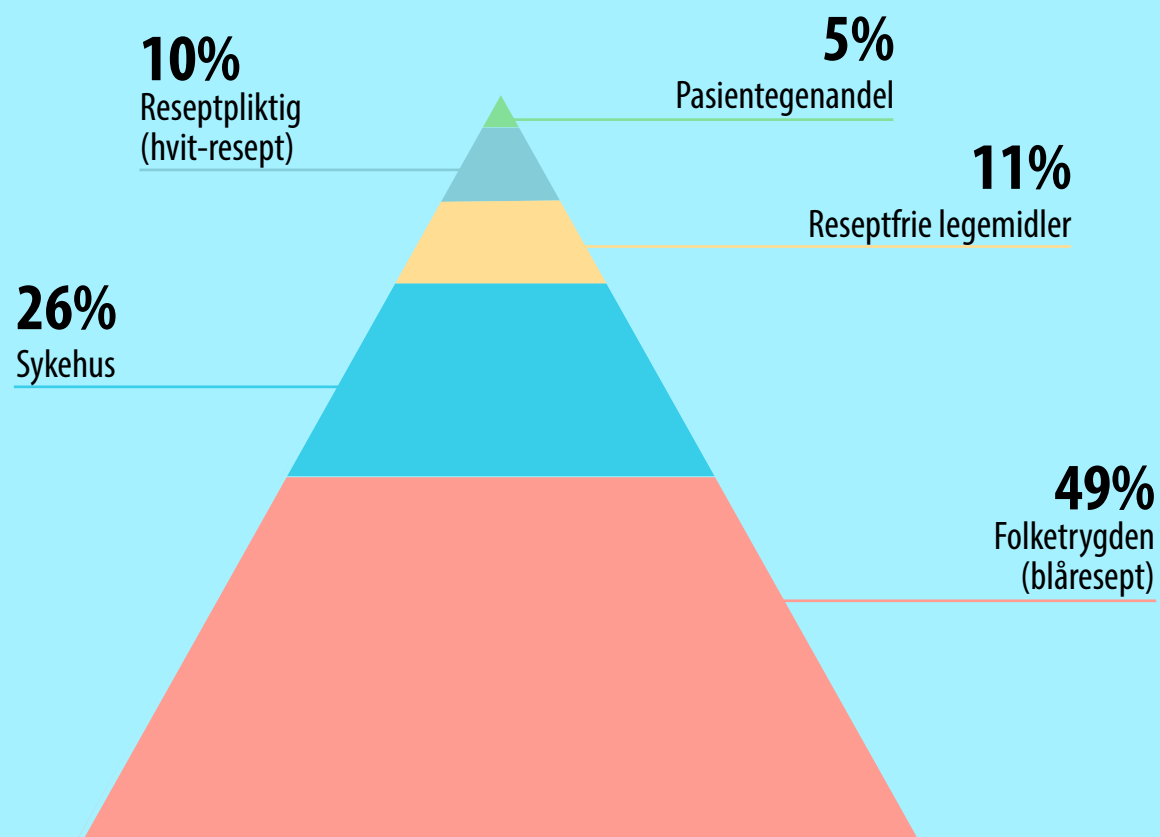

Tall i milliarder 2016-kroner
Kilder: NAV, HOD, LMI

2.03

FINANSIERING AV LEGEMIDDELFORBRUKET

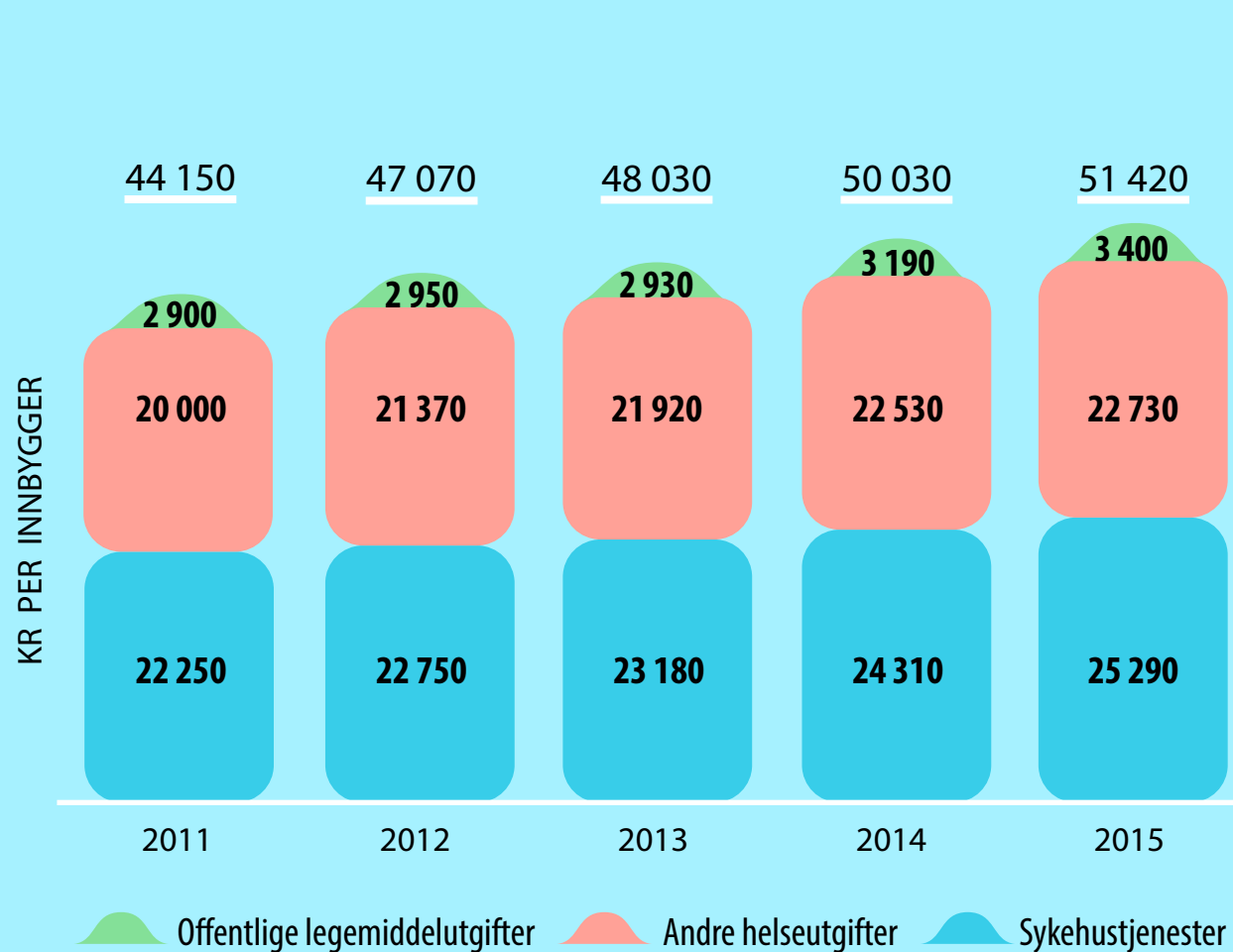
Det offentlige finansierte i 2015 omlag tre fjerdedeler av legemiddelkostnadene i Norge. Den største andelen (49%) går gjennom Folketrygden. Det vil si den ordinære refusjonsordningen for legemidler (blåreseptordningen). Andelen som finansieres over helseforetakenes budsjetter har de siste årene steget. I 2015 var den på 26 prosent.

Tall fra 2015
Figuren baseres på tall fra flere kilder,
og det knyttes derfor usikkerhet til tallene
Kilde: NAV, SSB, NAF, LMI/Farmastat

2.04

OFFENTLIGE HELSEUTGIFTER, KR PER INNBYGGER

Det offentlige helseutgifter til legemidler utgjør en relativt liten andel av de totale helseutgiftene til forebygging og behandling av sykdom.

Størsteparten av det offentlige helseutgifter er relatert til andre innsatsfaktorer enn legemidler, for eksempel lønnsutgifter til de ansatte.

2.05

OFFENTLIGE UTGIFTER TIL HELSETJENESTE OG LEGEMIDLER

De offentlige utgiftene til helsetjeneste utgjør om lag 10 prosent av bruttonasjonalproduktet. Av disse står legemidlene for omtrent 1/20 av utgiftene.

Selv om kronebeløpet det offentlige bruker til legemidler øker noe, har utgiftene som andel av bruttonasjonalproduktet (BNP) vært temmelig konstant de siste fem årene.

Legemidlenes andel som prosent av de offentlige helseutgiftene utgjorde i 2015 ca. 5,7 prosent.

År	BNP mill Kr	Offentlige utgifter helsetjeneste		Offentlige utgifter legemidler		% av offentlige helseutgifter
		mill kr	% av BNP	mill kr	% av BNP	
2012	2 965 208	260 182	8,8 %	13 797	0,5 %	5,3 %
2013	3 071 134	274 246	8,9 %	14 222	0,5 %	5,2 %
2014	3 140 371	293 507	9,3 %	15 973	0,5 %	5,4 %
2015	3 117 433	310 981	10,0 %	17 584	0,6 %	5,7 %

Tall fra 2015
Kilde: LMI/Farmastat

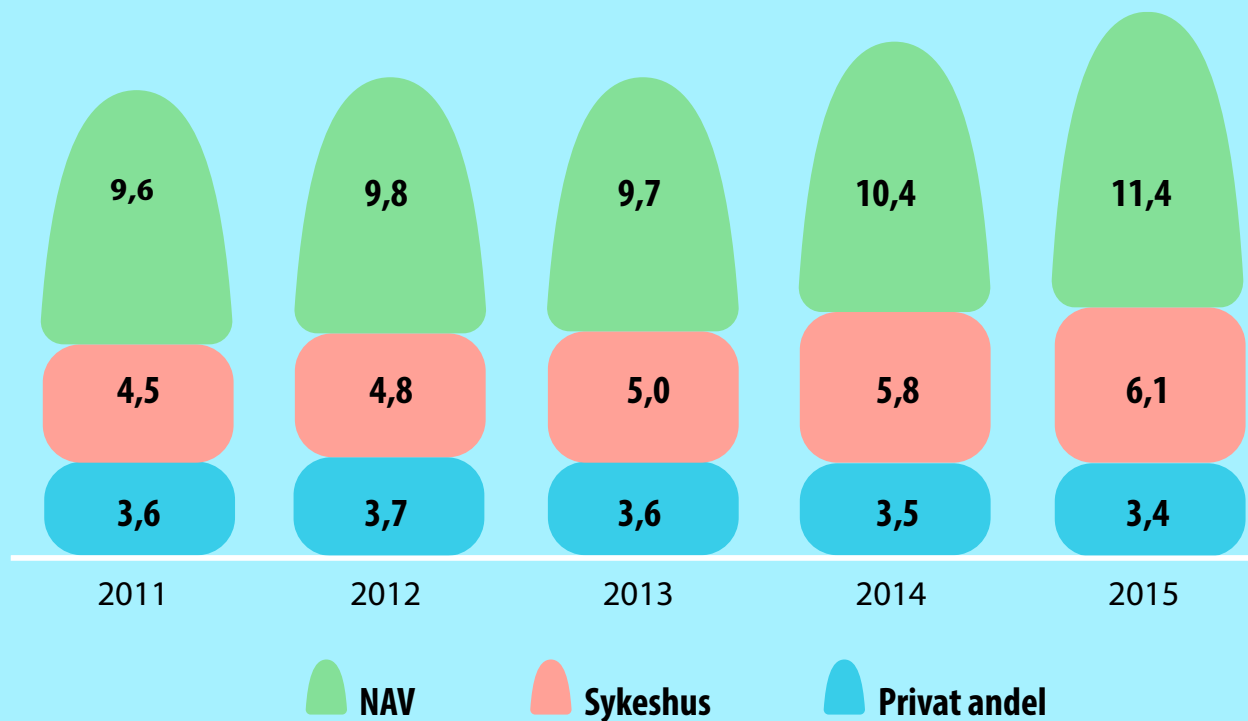
2.06

LEGEMIDDELUTGIFTER I DET RESEPTPLIKTIGE MARKEDET (PRIVAT-OFFENTLIG)

Forbrukernes utgifter til reseptpliktige legemidler i 2015 var på 16 prosent. Utgiftene består av hvite resepter, andre reseptpliktige legemidler og egenandeler til legemidler.

Folketrygdens utgifter har sunket noe de siste fem årene, mens sykehusenes legemiddelutgifter har økt de senere årene og utgjorde 29 prosent i 2015. Dette skyldes at finansieringsansvaret for flere legemidler er overført fra folketrygden til helseforetakene.

MILLIARDER KRONER

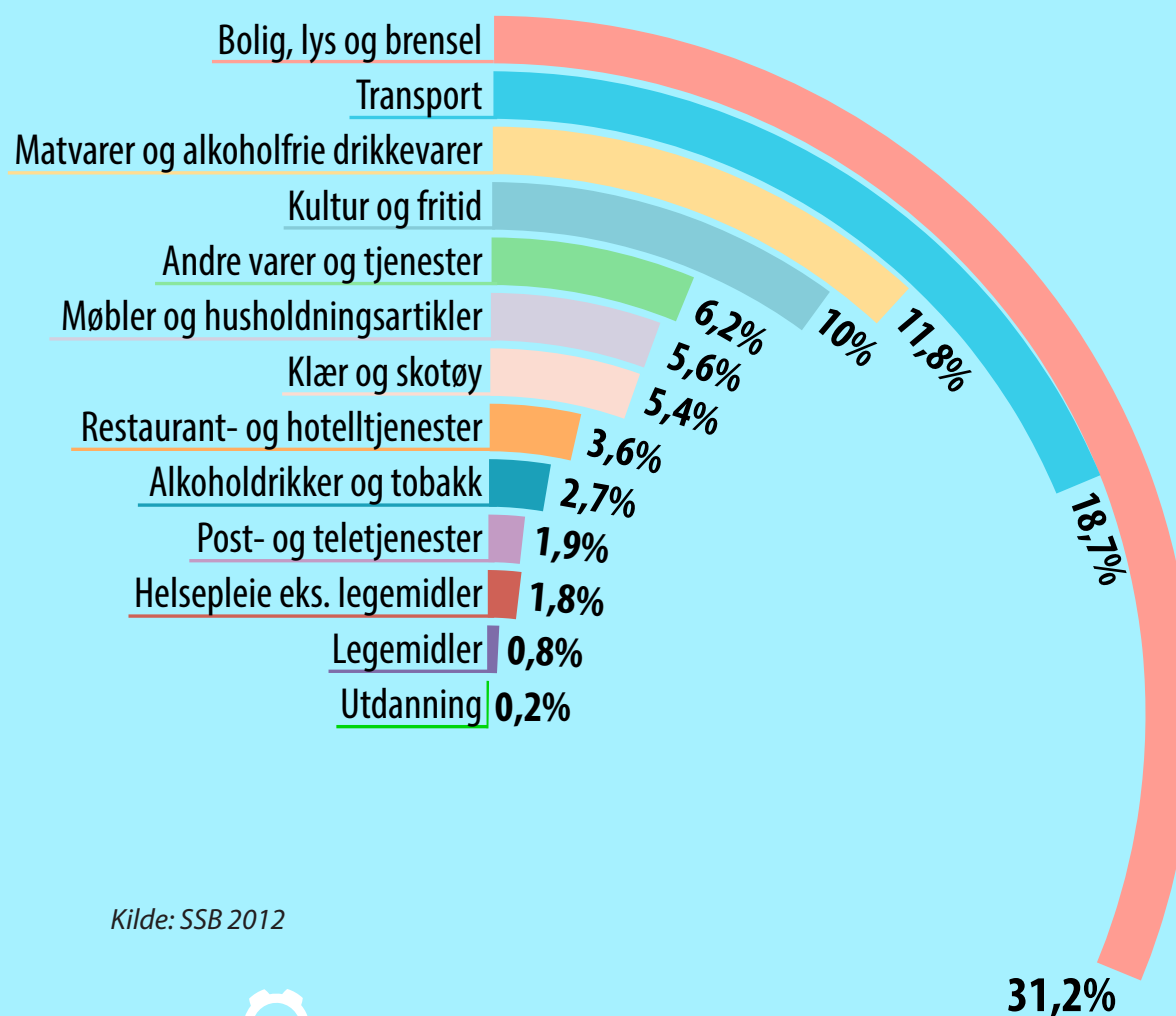
Faste priser, 2015-kroner
Kilder: SSB, NAV og LMI/Farmastat

2.07

FORBRUKERENS UTGIFTER TIL LEGEMIDLER I FORHOLD TIL ANDRE UTGIFTER

En gjennomsnittsnordmanns brukte i 2012 mindre enn 1 prosent av sine inntekter på legemidler. Til sammenligning var utgiftene tre ganger høyere til alkohol og fire ganger høyere til restaurantbesøk. Størst andel av utgiftene var det til bolig, lys og brensel.

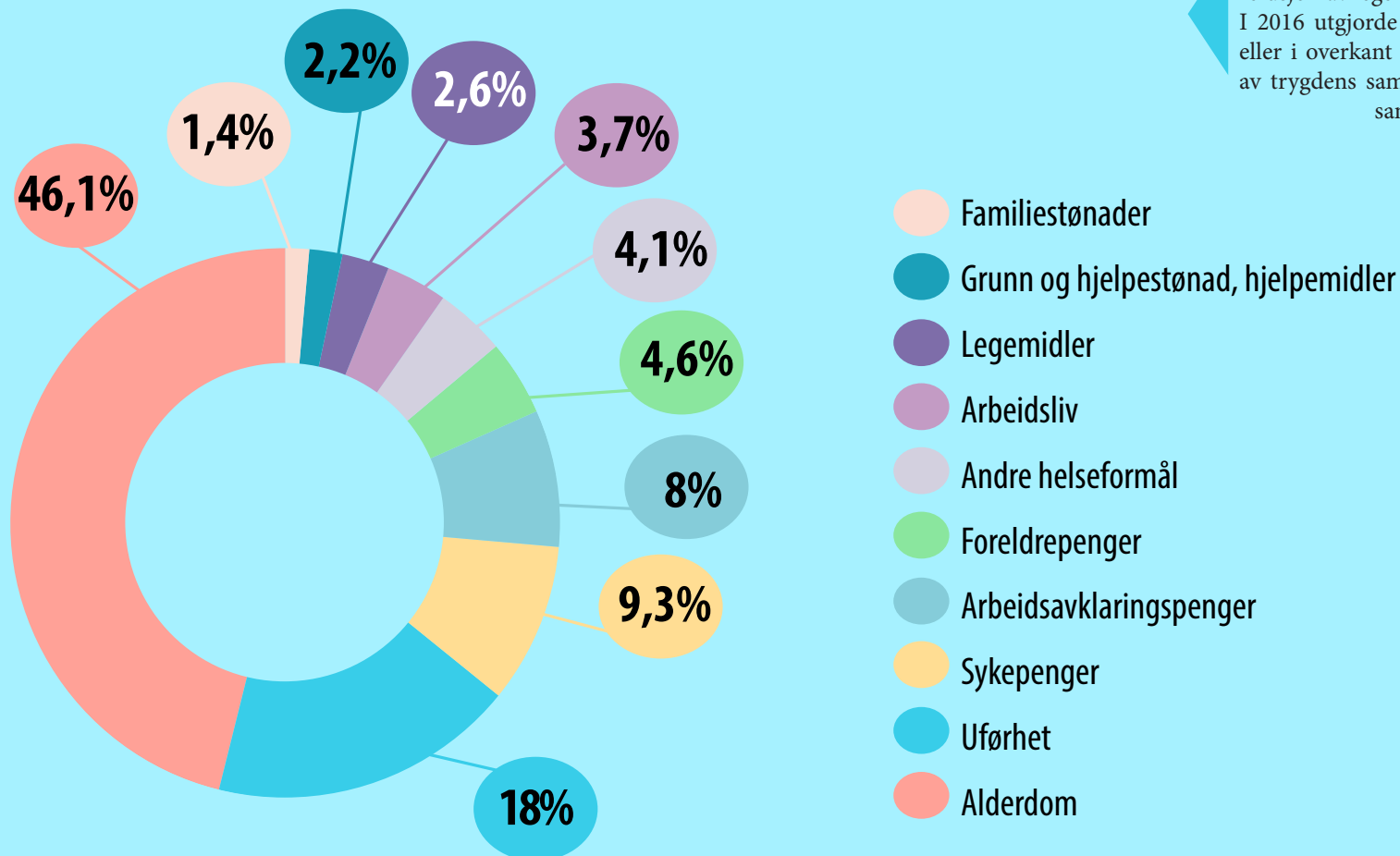
Tallgrunnlaget baserer seg på Statistisk Sentralbyrås (SSB) siste forbruksundersøkelse, og viser hvor mye en gjennomsnittsforsbruker i Norge bruker på ulike varer og tjenester i perioden 2009 til 2012.

Kilde: SSB 2012

FOLKETRYGDENS UTGIFTER TIL ULIKE FORMÅL

Av folketrygdens samlede utgifter utgjør refusjon av legemidler en beskjeden andel. I 2016 utgjorde legemidler ca. 3 prosent, eller i overkant av 11,5 milliarder kroner, av trygdens samlede utgifter. Dette er på samme nivå som tidligere år.

Kilde: Folketrygdens utgifter
Salidert budsjett 2016/Statsaudsjettet 2016

2.09

MVA PÅ LEGEMIDLER OG ANDRE VARER OG TJENESTER I EUROPA

Norge er ett av få land i Europa hvor det betales full merverdiavgift på reseptpliktige og reseptfrie legemidler.

Verken i Sverige eller Storbritannia betales mva for reseptpliktige legemidler. I de fleste andre europeiske land er det lavere mva på legemidler enn på andre varer og tjenester.

Land	Standard MVA %	MVA på legemidler %	
		Reseptpliktige	Reseptfrie
Norge	25,0	25,0	25,0
Danmark	25,0	25,0	25,0
Tyskland	19,0	19,0	19,0
Italia	22,0	10,0	10,0
Finland	24,0	10,0	10,0
Hellas	23,0	6,0	6,0
Belgia	21,0	6,0	6,0
Nederland	21,0	6,0	6,0
Portugal	23,0	6,0	6,0
Spania	21,0	4,0	4,0
Frankrike(1)	20,0	2,1	10,0
Sveits	8,0	2,5	2,5
Irland (2)	23,0	0,0 - 23,0	0,0 - 23,0
Østerrike	20,0	10,0	10,0
Sverige	25,0	0,0	25,0
Storbritannia	20,0	0,0	20,0

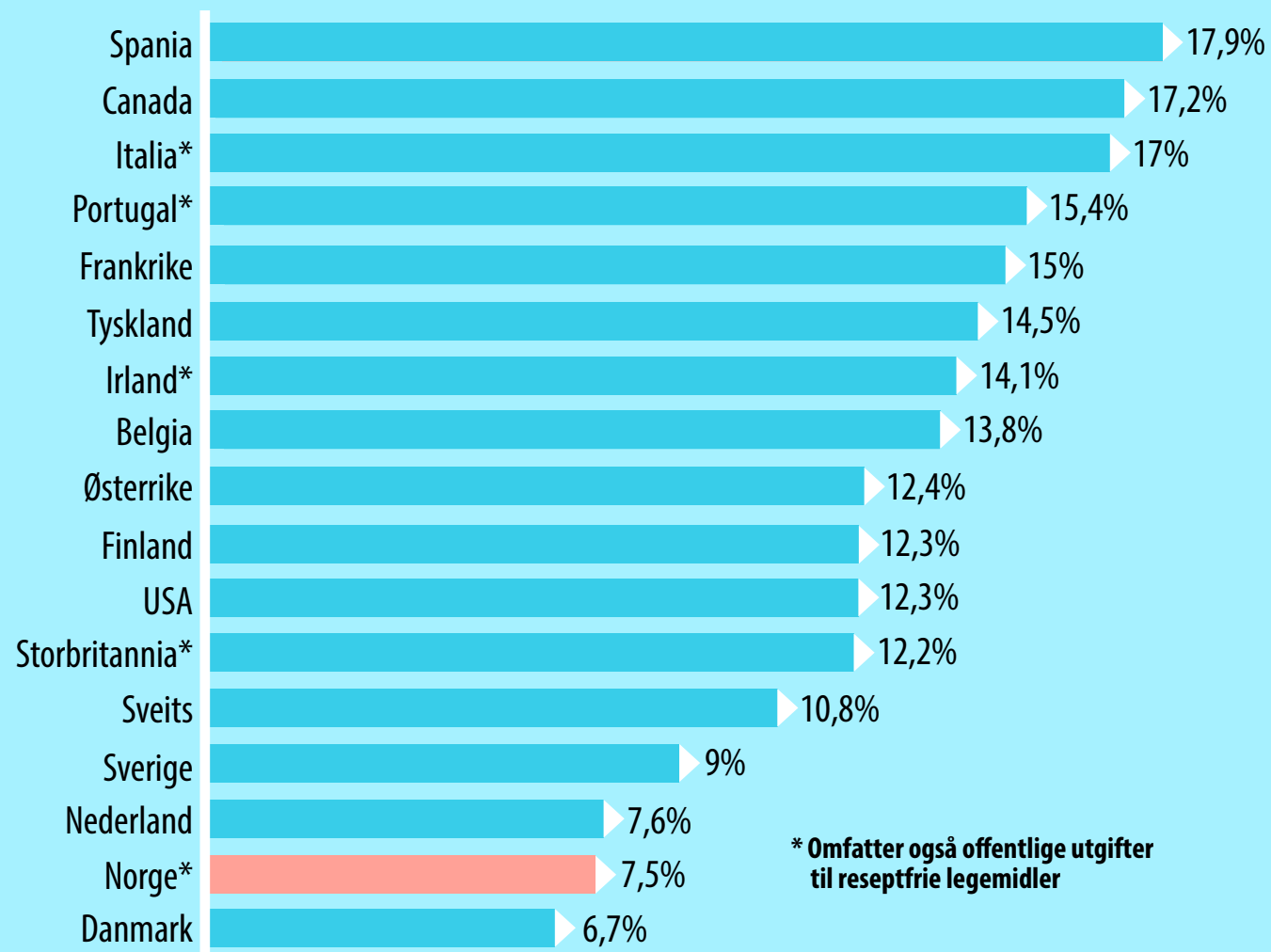
Kilde: EFPIA/EU
Data per 2016

(1) Frankrike: refunderbare 2,1%, annet 10,0%

(2) Irland: orale legemidler 0%, andre legemidler 23%

2.10

LEGEMIDDELUTGIFTER SOM ANDEL AV HELSEUTGIFTER I OECD

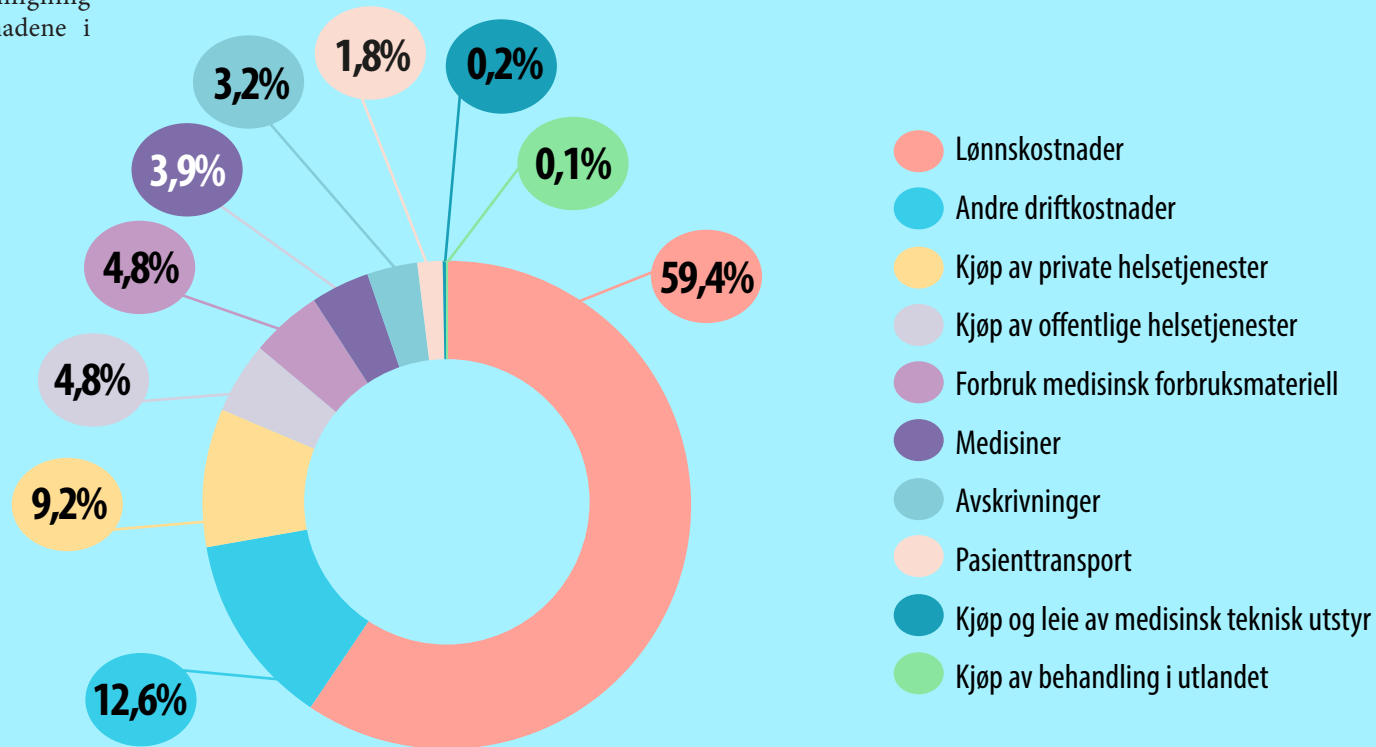
Legemiddelutgiftenes andel av helseutgiftene er lave i Norge sammenlignet med andre land.

* Omfatter også offentlige utgifter til reseptfrie legemidler

2.11

FORDELING AV DRIFTSKOSTNADER I SPESIALISTHELSETJENESTEN

Driftskostnadene til spesialisthelsetjenesten utgjorde i 2015 om lag 155 milliarder kroner. Lønnskostnadene, som er den største utgiftsposten, utgjorde drøyt 59 prosent av kostnadene. Legemidler utgjorde til sammenligning kun 3,9 prosent av driftskostnadene i spesialisthelsetjenesten.

Kilde: SSB
Tall fra 2015

Finansieringsansvaret for stadig flere legemidler overføres fra folketrygden til sykehusenes budsjetter. Samtidig ser vi at behovene for helsetjenester fortsetter å øke i takt med at vi blir stadig flere og at vi lever lenger. Med denne utviklingen vil presset på sykehusenes budsjetter bare øke. Det er derfor svært viktig at samfunns- og sykdomsutviklingen tas med i planleggingen av sykehusenes budsjetter i årene som kommer.

Karita Bekkemellem

Reseptfrie legemidler

Det omsettes reseptfrie legemidler for i underkant av 1,3 mrd. kroner, målt i apotekenes innkjøpspris (AIP). De reseptfrie legemidlenes andel av totalmarkedet målt i definerte døgn-doser (DDD) utgjorde 12,5 prosent i 2016. Reseptfrie legemidler utgjorde 10,5 prosent av den totale legemiddelomsetningen i 2016, målt i apotekenes utsalgspris (AUP), eller priser ut til forbruker. De siste årene har denne andelen ligget mellom 10 og 12 prosent av totalmarkedet.

Fra 1995 har det vært fri prissetting på reseptfrie legemidler i Norge. Siden 2004 har det vært omsatt flere typer reseptfrie legemidler utenom apotek, for eksempel i dagligvarebutikker og på bensinstasjoner.

I løpet av de siste årene har de mest solgte reseptfrie legemidlene vært mot lette smerter og feber. Tett nese og røykeavvenning er også områder der mange bruker reseptfrie legemidler.

Salgstallene for reseptfrie legemidler er estimert på grunnlag av AIP-tall og inkluderer salg av legemidler utenom apotek.

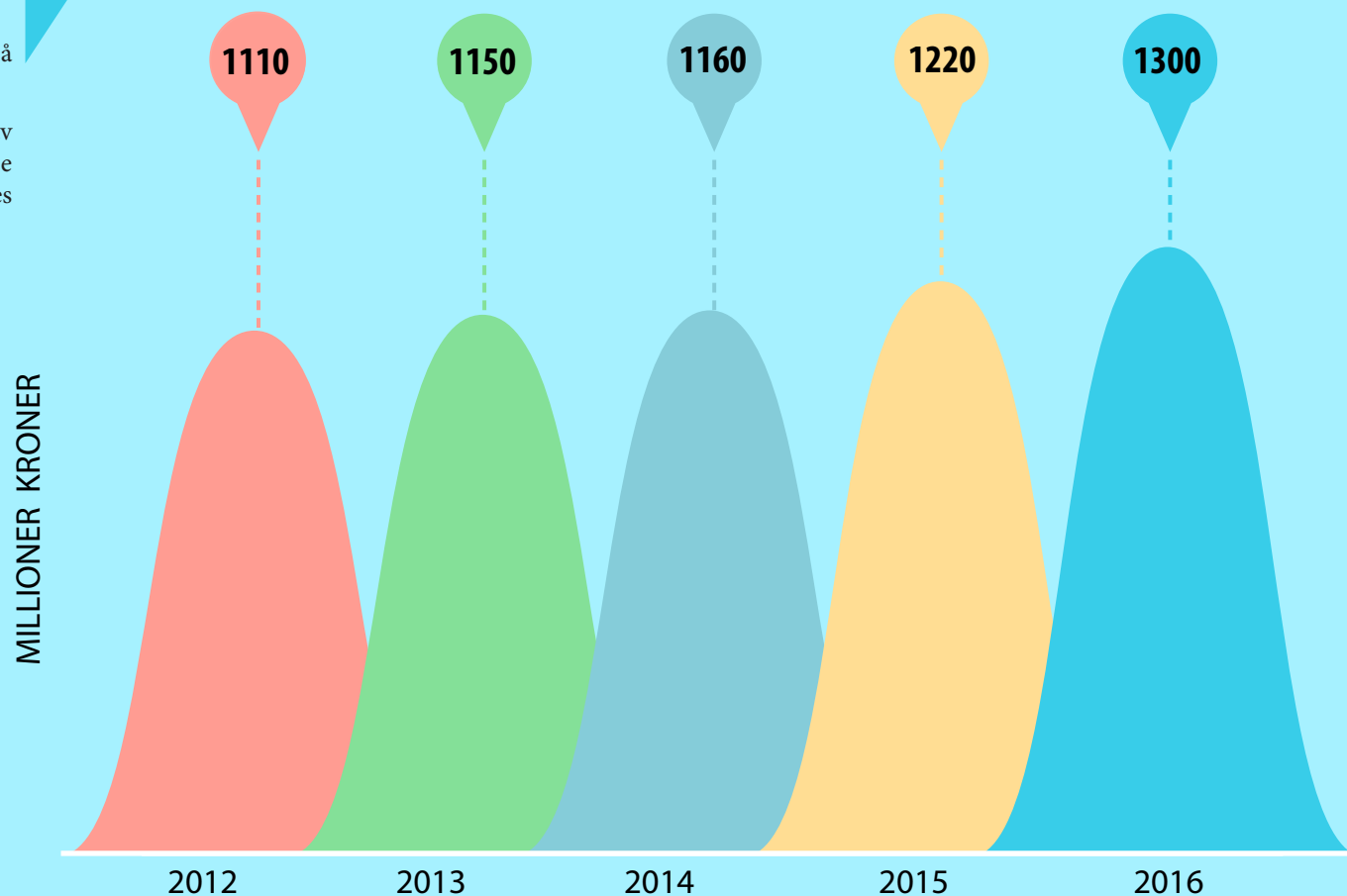
» 3.01

OMSETNINGEN AV RESEPTFRIE LEGEMIDLER

Det ble i 2016 omsatt reseptfrie legemidler for om lag 1,3 mrd. kroner, målt i apotekenes innkjøpspris (AIP).

Justert for inflasjon var dette en økning på 6,4 prosent fra 2015 til 2016.

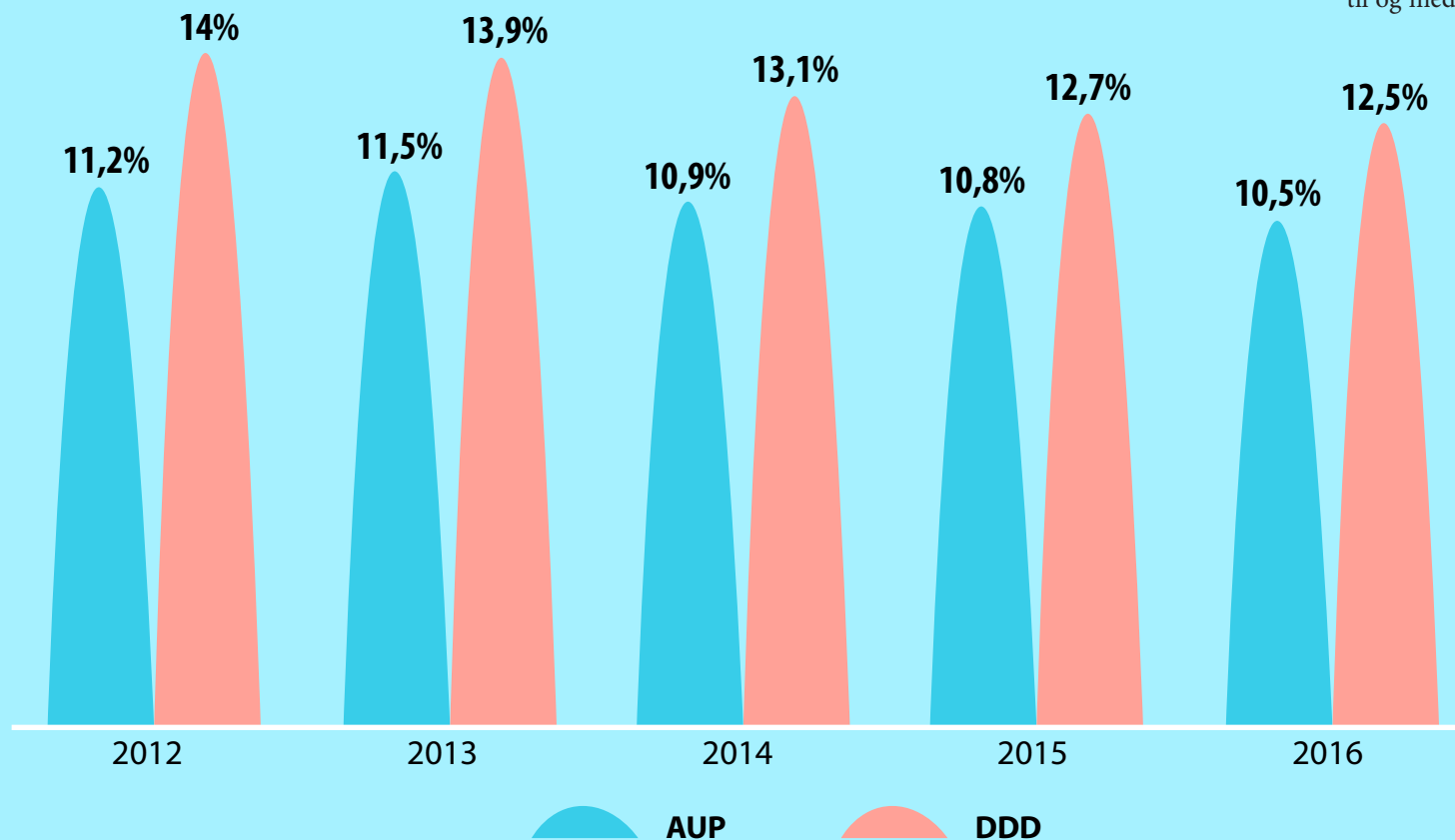
Statistikkgrunnlaget for omsetning av reseptfrie legemidler er imidlertid noe usikkert da data hentes inn og settes sammen fra flere ulike kilder.

3.02

RESEPTFRIE LEGEMIDLERS ANDEL AV TOTALMARKEDET MÅLT I OMSETNING OG VOLUM

Målt i volum, dvs. definerte døgndoser (DDD), har de reseptfrie legemidlenes andel av totalmarkedet sunket jevnt fra 2004 og frem til og med 2016. Målt i AUP har omsetningen vært relativt stabil de siste årene.

3.03

DE 15 RESEPTFRIE LEGEMIDLENE MED HØYEST OMSETNING

Plassering 2016 (2015)	Legemiddel	Omsetning AIP 2016, mill. kr	Endring fra 2015	Eksempel på bruksområde
1 (2)	Otrivin	140,3	16,6 %	Tett nese
2 (1)	Nicorette	119,1	9,0 %	Røykeavvenning
3 (3)	Paracet	115,2	16,0 %	Smerter
4 (4)	Nicotinell	96,4	5,2 %	Røykeavvenning
5 (5)	Ibux	91,3	11,7 %	Smerter
6 (6)	Canesten	22,8	-5,2 %	Soppinfeksjoner
7 (7)	Voltarol forte	22,4	19,4 %	Smerter
8 (-)	Canoderm	22,3	221,7 %	Tørr hud/atopisk eksem
9 (9)	Voltarol	14,4	-0,4 %	Smerter
10 (8)	Livostin	14,1	-21,1 %	Allergi
11 (11)	Bisolvon	13,7	8,9 %	Luftveislidelser
12 (-)	Ellaone	13,5	42,9 %	Nødprevensjon
13 (11)	Viscotears	12,2	13,0 %	Nedsatt tåreproduksjon
14 (-)	Pepcid	12,2	36,0 %	Halsbrann og sure oppstøt
15 (14)	Klyx	12,2	8,9 %	Forstoppelse

Tall fra 2016
Kilde: LMI/Farmastat

3.04

RESEPTFRIE LEGEMIDLERS OMSETNING FORDELT ETTER UTVALGTE TERAPIGRUPPER (ATC)

Den største gruppen er legemidler mot smerte og feber. Fra 2015 til 2016 var det størst vekst i legemidler mot hoste og forkjølelse.

	2016 mill. kr	Vekst 15-16
Smerte og feber	284,3	11,9 %
Mage/tarm	157,4	5,1 %
Røykeavvenning	219,5	8,3 %
Hud	91,2	3,0 %
Hoste og forkjølelse	209,1	15,1 %
Vitaminer og mineraler	55,9	2,7 %
Allergi	45,3	-4,9 %
Hormonpreparater	21,7	5,3 %
Sum	1 084,4	8,5 %
Totalt salg av reseptfrie legemidler	1 298,1	10,1 %

Tall (AIP) fra 2016. Løpende priser
Kilde: LMI/Farmastat

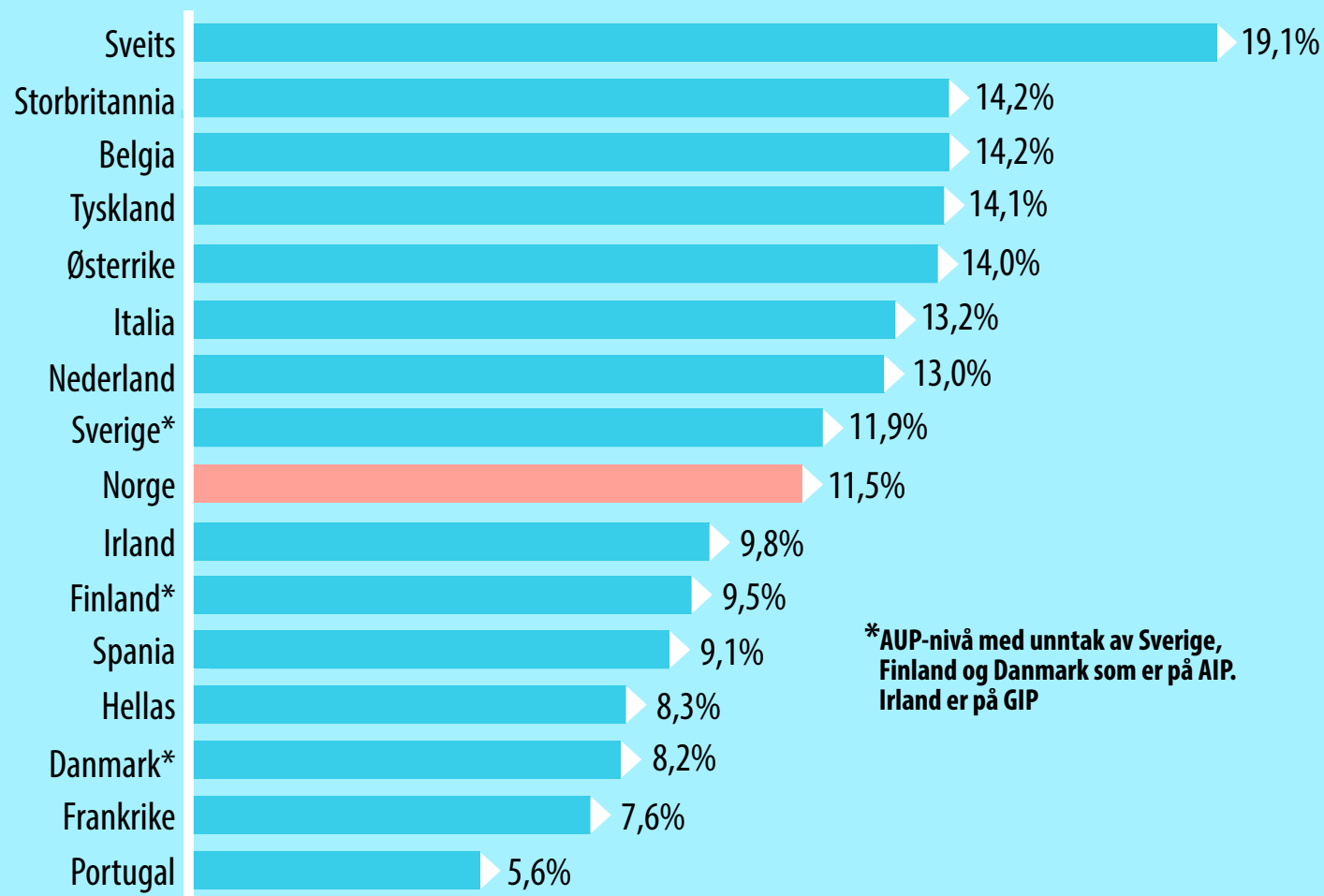
3.05

DE 10 STØRSTE LEGEMIDDELFIRMAENE INNEN RESEPTFRIE LEGEMIDLER

Plassering 2016 (2015)	Firma	Omsetning 2016, AIP mill. kr	Omsetningsvekst	Andel av totalmarkedet
1 (-)	GSK Consumer Health	310,8	12,1 %	23,9 %
2 (2)	Weifa AS	250,8	14,2 %	19,3 %
3 (3)	McNeil Consumer Healthcare / Johnson & Johnson	184,4	5,9 %	14,2 %
4 (4)	Takeda AS	98,1	5,8 %	7,6 %
5 (-)	Omega Pharma ACO Hud	47	69,9 %	3,6 %
6 (5)	Meda A/S	38,9	4,5 %	3,0 %
7 (6)	Bayer AS	38,5	4,3 %	3,0 %
8 (7)	Actavis Norway AS	31,9	-2,8 %	2,5 %
9 (8)	BGP Products AS	30,6	9,3 %	2,4 %
10 (8)	Boehringer Ingelheim Norway KS	29,5	8,3 %	2,3 %

Tall (AIP) fra 2016. Løpende priser
Kilde: LMI/Farmastat

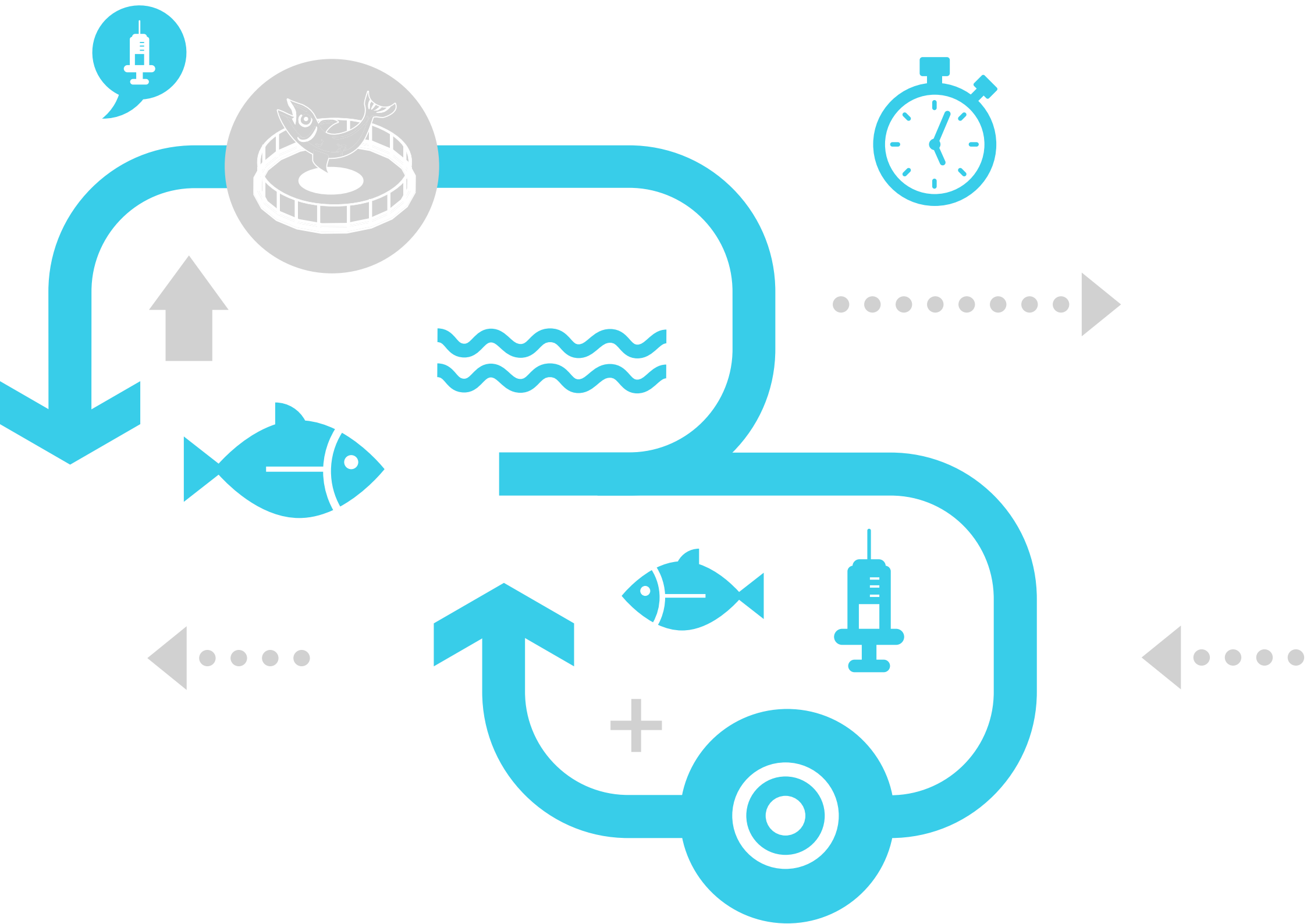
RESEPTFRIE LEGEMIDLERS ANDEL AV OMSETNINGEN (AUP) I ENKELTE LAND

De reseptfrie legemidlenes andel av totalmarkedet varierer fra land til land. Dette har sammenheng med hvilke legemidler som tilbys uten resept, tilgjengelighet i og utenom apotek, terapitradisjoner og refusjonsordninger.

Målt i utsalgspris fra apotek (AUP) ser vi at Norge med 11,5 prosent i 2012 lå omtrent midt på treet i europeisk sammenheng. Andelen, målt på AUP-nivå, er høyere enn andelen målt på AIP-nivå (apotekenes innkjøpspris).

*AUP-nivå med unntak av Sverige, Finland og Danmark som er på AIP. Irland er på GIP

Veterinærmedisinske legemidler

Legemidler til dyr representerer et relativt lite marked i Norge, sammenlignet med legemidler til mennesker. I 2016 ble det omsatt legemidler til dyr til en anslått verdi av 1,1 milliarder kroner (veiledende priser).

Legemidler til dyr dekkes ikke av det offentlige. Det er fri prissetting for legemidler til dyr, uavhengig av om de selges på resept eller er reseptfrie.

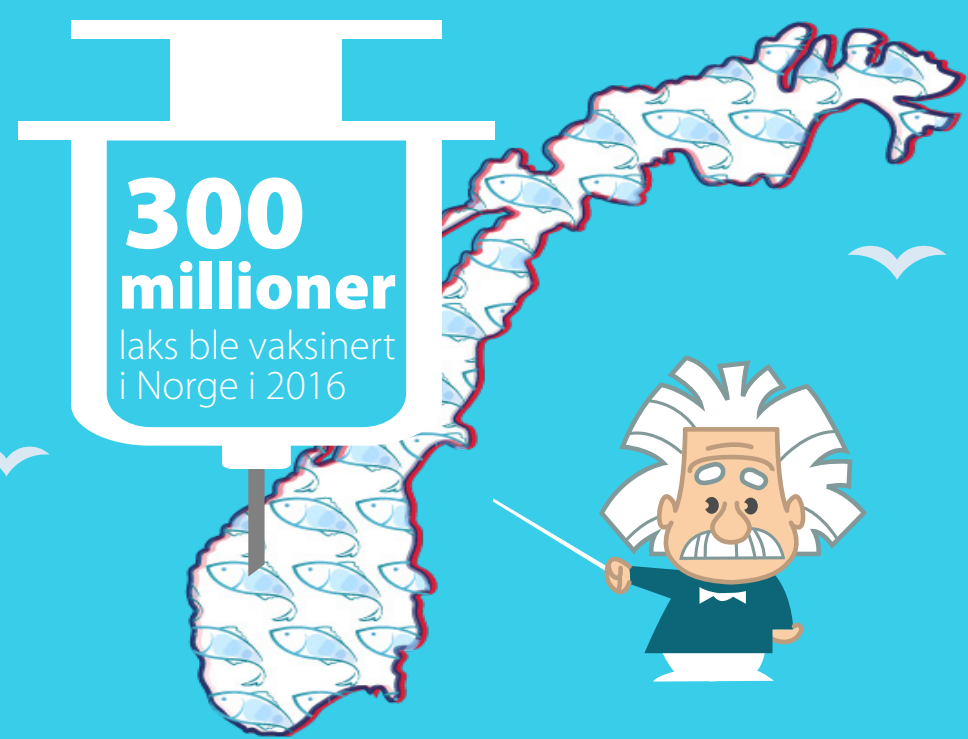
Det er fiskevaksiner som har høyest omsetning innen veterinærmedisin. Introduksjon av fiskevaksiner på 80-tallet førte til at bruken av antibiotika i oppdrettsnæringen ble kraftig redusert. I dag er det lite bruk av antibiotika til tross for høyere fiskeproduksjon.

Salget av vaksiner til laks og ørret var på 369 millioner doser i 2016. Det ble vaksinert 329 millioner laks og 18 millioner ørret.

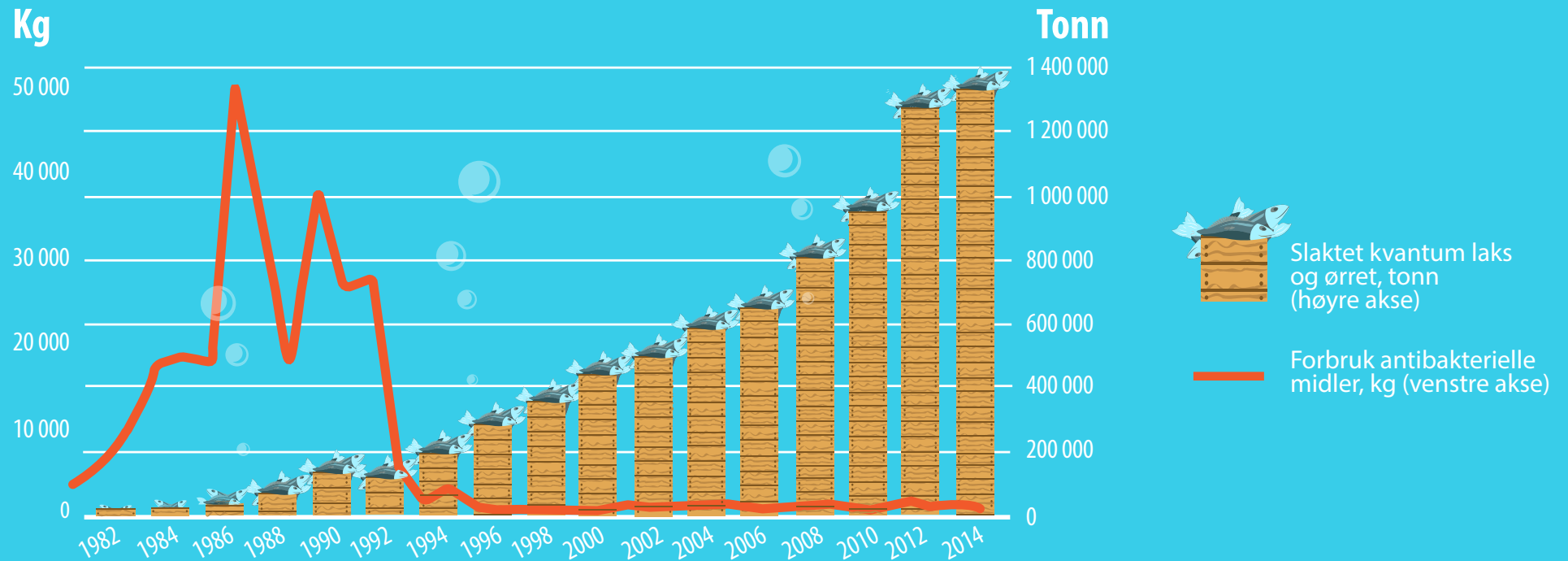
Ett av LMIs medlemsfirmaer har forskning og produksjon i Norge, samt global eksport av fiskevaksiner.

Fiskehelse i Norge

Utviklingen av stadig nye vaksiner har redusert antibiotikaforbruket med formidable 99,95% siden midten av 1980 tallet, samtidig som næringen har økt produksjonen til over 1 million tonn.

NEDGANG I BRUK AV ANTIBIOTIKA

4.01

DE 10 VETERINÆRLEGEMIDLENE TIL AKVAKULTUR MED HØYEST OMSETNING

#	Legemiddel	Omsetning 2016 mill kr	Bruksområde
1	Aquavac Pd7 Vet	236,1	Fiskevaksine
2	Alphaject Micr 6 Vet	131,8	Fiskevaksine
3	AQUI-S Vet	72,8	Bedøvelse
4	Alpha Max vet.	53,6	Behandling av lakselus
5	Pentium Forte Plus V	41,5	Fiskevaksine
6	Norvax Compact Pd Ve	36,0	Fiskevaksine
7	Salmosan Vet	33,0	Behandling av lakselus
8	Benzoak Vet	22,1	Bedøvelse
9	Finquel Vet	20,1	Bedøvelse
10	Trident Vet	10,9	Behandling av lakselus

Tallene i tabellen viser omsetning målt etter veiledende utsalgspriser til sluttbruker. Eventuelle rabatter er ikke inkludert. Tallene inkluderer ikke fôrbaserte legemidler mot lakselus, endoparasittmidler eller antibakterielle midler.

Kilde: LMI/Farmastat

DE 10 VETERINÆRLEGEMIDLENE TIL VARMBLODIGE DYR MED HØYEST OMSETNING

#	Legemiddel	Omsetning 2016 AIP mill kr	Bruksområde	Dyregruppe
1	Paracox-5 Vet	18,3	Vaksine	Kylling
2	Bravecto Vet	15,8	Parasittsykdom	Selskapsdyr
3	Metacam Vet	14,3	Smertebehandling	Både selskapsdyr og produksjonsdyr
4	Nobivac DHPPI Vet	11,6	Vaksine	Selskapsdyr
5	Baycox Sheep Vet	9,8	Parasittsykdom	Lam
6	Milbemax Vet	9,4	Behandling av innvollssorm	Selskapsdyr
7	Penovet Vet	8,7	Bakterielle infeksjoner	Både selskapsdyr og produksjonsdyr
8	Panacur Vet	7,8	Behandling av innvollssorm	Både selskapsdyr og produksjonsdyr
9	Rimadyl Vet	7,6	Smertebehandling	Selskapsdyr
10	Onsior Vet	7,3	Smertebehandling	Selskapsdyr

Tallene i tabellen viser omsetning målt etter veiledende utsalgspriser til sluttbruker. Eventuelle rabatter er ikke inkludert.

Kilde: LMI/Farmastat

4.03

DE 5 STØRSTE FIRMAENE INNEN AKVAKULTUR

#	Firma	Omsetning 2016, mill. kr
1	MSD AH	376,9
2	Pharmaq	221,5
3	Elanco	43,0
4	Fish Vet Group	33,0
5	Scan Aqua	20,1

Tallene målt i veiledende utsalgspris til kunde
Kilde: LMI/Farmastat

4.04

DE 10 STØRSTE FIRMAENE INNEN ØVRIG VETERINÆRMEDISIN

#	Firma	Omsetning 2016, mill. kr
1	MSD Animal Health	104,3
2	Scan-Med	72,8
3	Orion Pharma	60,5
4	Novartis	35,7
5	Boehringer Ingelheim Vetmedica	34,0
6	Merial	32,9
7	Bayer	31,3
8	Dechra	14,2
9	Scanvet	10,3
10	VIRBAC	9,5

Tallene målt i veiledende utsalgspris til kunde
Kilde: LMI/Farmastat

OLJEBASERTE VAKSINER TIL LAKS OG ØRRET 2016

	Antall doser
1 sykdom (PD)	22 205 000
2 sykdommer	5 650 000
4 sykdommer	8 190 000
5 sykdommer	221 595 000
6 sykdommer	111 090 000
Totalt	368 730 000
Antall laks vaksinert	328 880 000
Antall ørret vaksinert	17 645 000

DEFINISJONER

1 sykdom (PD vaksine) = vaksine mot pancreas disease. Smolt må revaksineres med annen vaksine for beskyttelse mot andre patogener

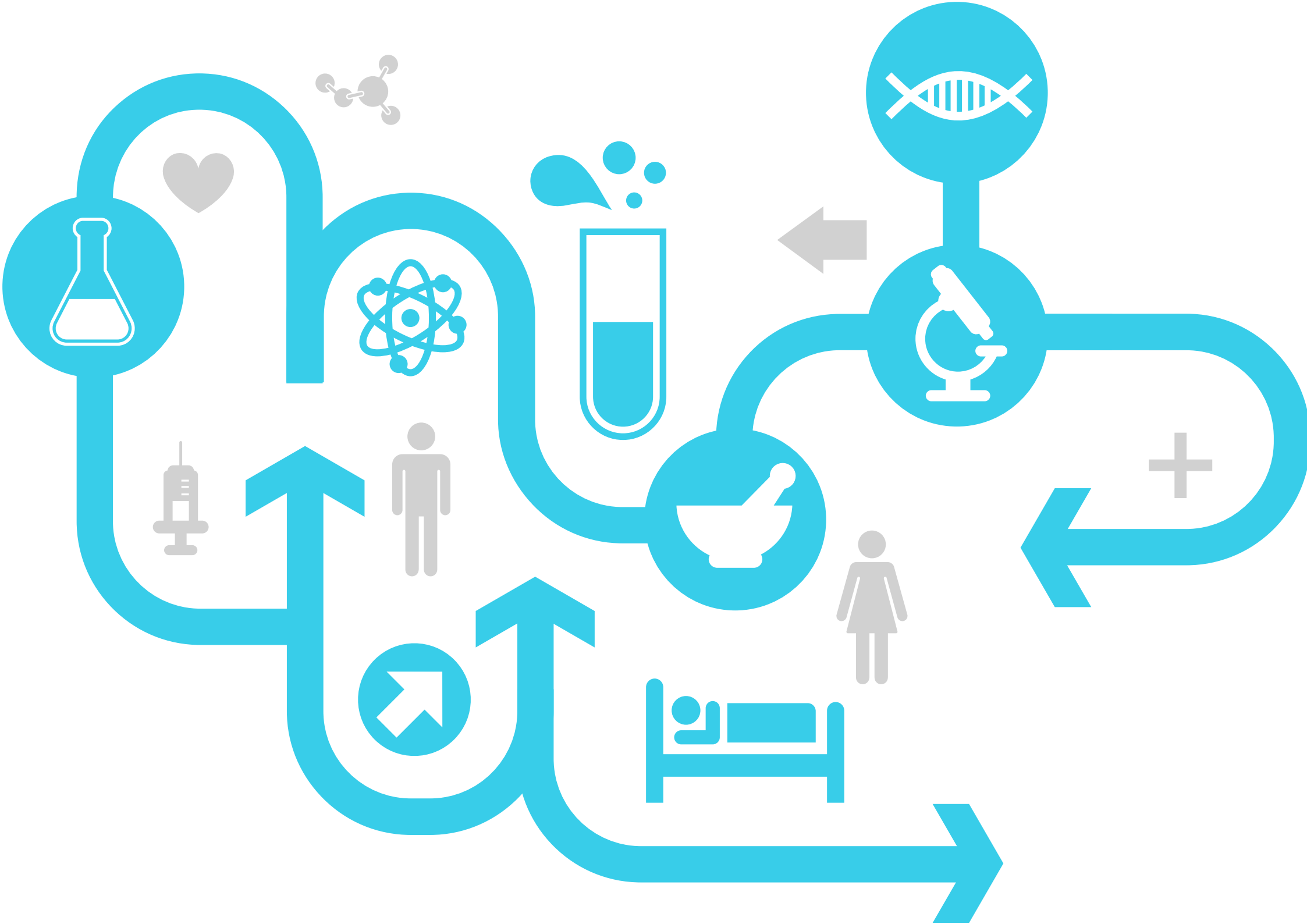
2 sykdommer = furunkulose og vibriose

4 sykdommer = furunkulose, vibriose, kaldvannsvibriose og vintersår

5 sykdommer = furunkulose, vibriose, kaldvannsvibriose, vintersår og IPN eller furunkulose, vibriose, kaldvannsvibriose, vintersår og flavobakteriose

6 sykdommer = furunkulose, vibriose, kaldvannsvibriose, vintersår, IPN og ILA eller furunkulose, vibriose, kaldvannsvibriose, vintersår, IPN og PD

Kilde: LMI/PHARMAQ Statistikk

Forskning, utvikling og produksjon i legemiddelindustrien i Norge

Alle nye legemidler som introduseres på det norske markedet er et resultat av en langvarig og kostbar forsknings- og utviklingsaktivitet. Når et produkt når markedet, har det i gjennomsnitt vært under utprøving i 12-13 år fra den aktive substansen først ble oppdaget. Dette er nødvendig for å sikre at man har tilstrekkelig kunnskap om legemiddelets sikkerhet og effekt, og for å tilfredsstille alle regulatoriske krav som stilles til legemidler for mennesker.

Bare et fåtall av alle substanser kommer gjennom hele utviklingsløpet, og i snitt koster det derfor mellom 8 og 12 milliarder norske kroner å få et legemiddel på markedet. De kliniske studiene er omfattende. Pasienter og helsepersonell fra mange land må derfor delta for å framskaffe nødvendig kunnskap om det nye legemiddelet.

To tredjedeler av legemiddelfirmaene som er etablert i Norge er utenlandske. De importerer, leverer og følger opp sine legemidler i Norge. Legemiddelindustrien bidrar betydelig til forskning innen medisin og helse i Norge.

I følge LMIs FoU-undersøkelse brukte medlemsfirmaene i underkant av 1 milliarder kroner til forskning og utvikling i 2016. I underkant av 500 av de ansatte i LMIs medlemsbedrifter er sysselsatt innen forskning og utvikling.

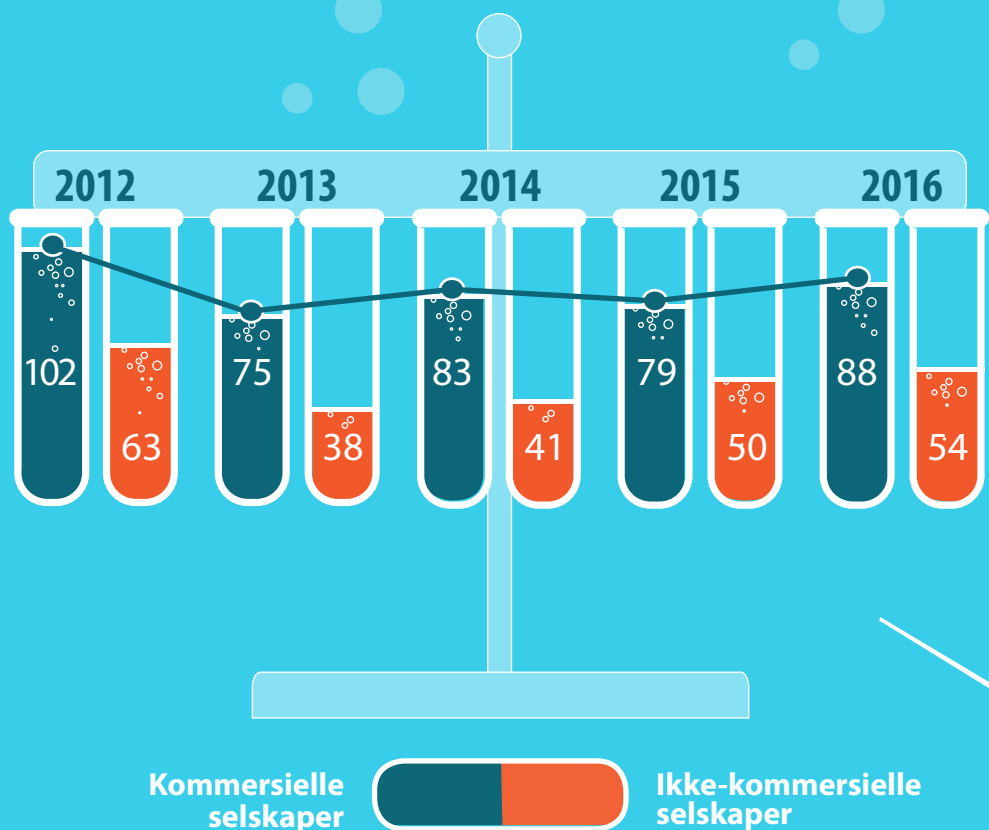
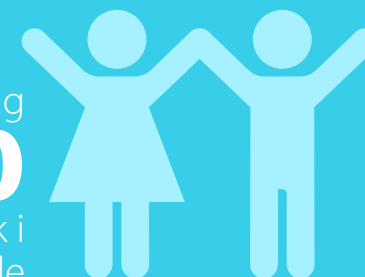
I 2016 hadde 11 bedrifter produksjon av legemidler i Norge. Disse sysselsetter i overkant av 2 350 personer.

Direkteimportørene og de norske produsentene bidrar med nødvendig opplæring og etterutdanning av leger og annet helsepersonell.

Kliniske studier i Norge

Kliniske studier handler om å dokumentere effekt og sikkerhet av nye behandlingsmetoder. En klinisk utprøving av et legemiddel utføres ofte i samarbeid mellom legemiddelfirmaet som har utviklet legemiddelet og leger sammen med annet helsepersonell på sykehusene. Utprøvingen utføres i henhold til regulatoriske krav fastsatt av myndighetene.

Omlag
5000
pasienter deltok i
industrisponsede
legemiddelstudier i Norge i 2016.

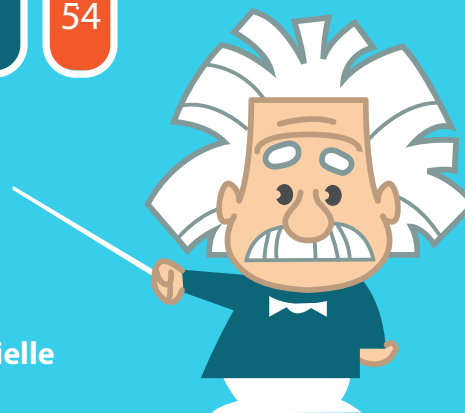

62%

av antall søkte kliniske studier i 2016 kom fra kommersielle sponsorer

38%

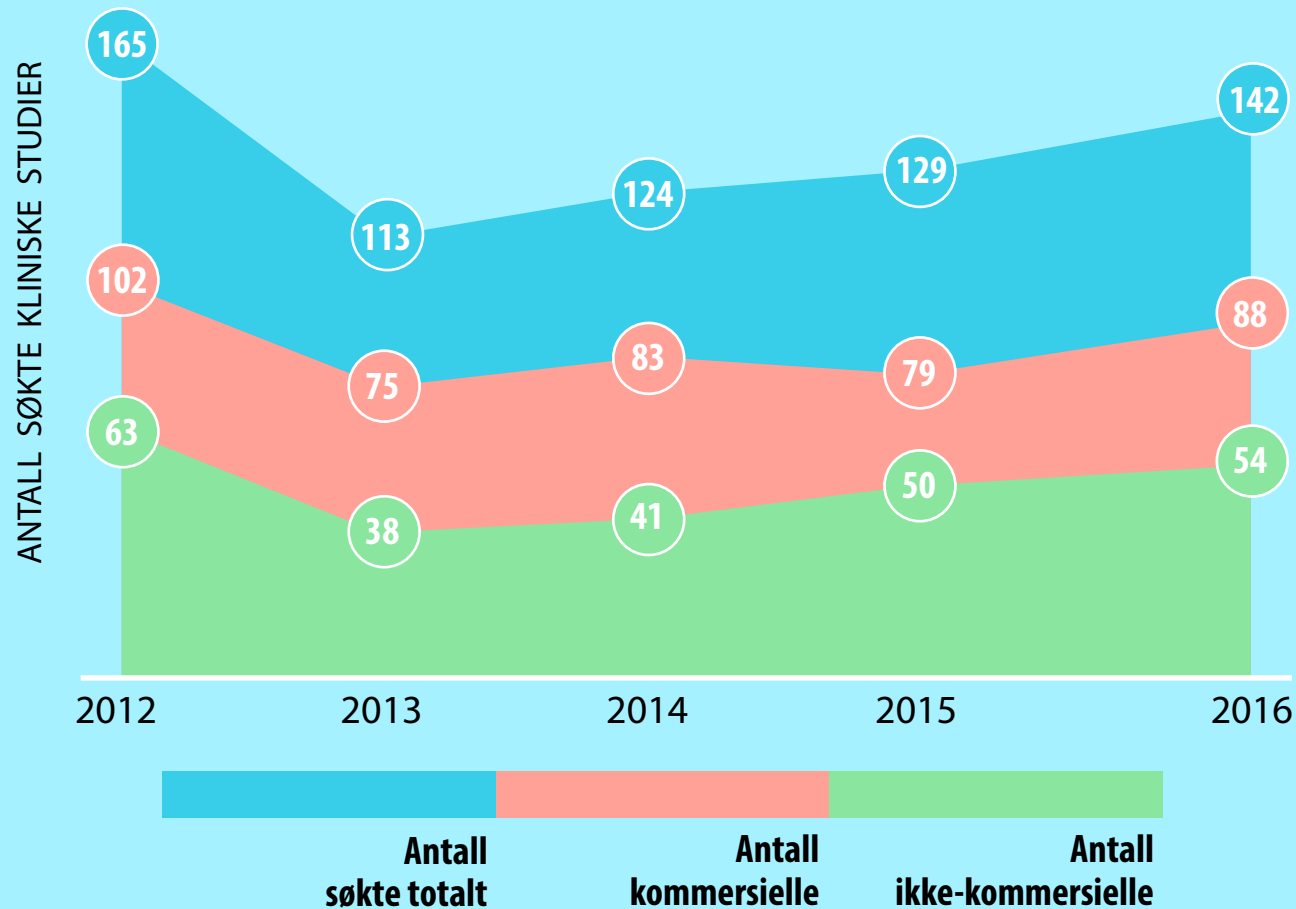
av antall søkte kliniske studier i 2016 kom fra ikke-kommersielle sponsorer

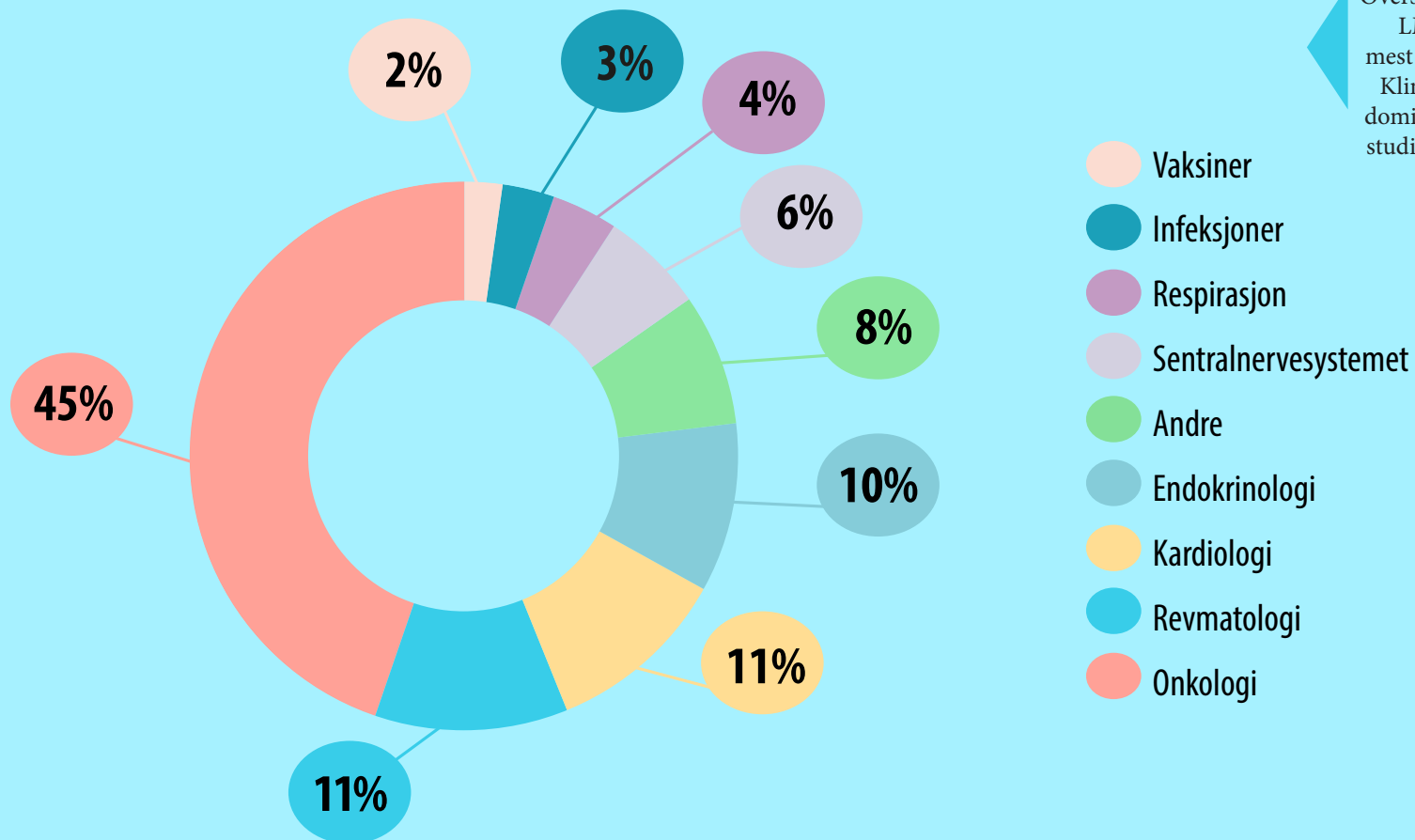
5.01

TOTALT ANTALL MELDTE KLINISKE STUDIER TIL LEGEMIDDELVERKET

Figuren angir antall kliniske studier som er meldt til Statens legemiddelverk. I tillegg viser den at over halvparten av studiene som meldes til Statens legemiddelverk kommer fra industrielle aktører. Det har vært en nedgang i antall meldte studier over flere år, men denne nedgangen ser ut til å stabilisere seg.

INVESTERING I FoU PÅ ULIKE TERAPIOMRÅDER I NORGE

Oversikten viser hvilke terapiområder LMIs medlemsbedrifter investerer mest forsknings- og utviklingsmidler. Kliniske studier innen kreftområdet dominerer, og utgjør over 40% av alle studiene som ble gjennomført i 2016.

INDUSTRIELL LEGEMIDDELPRODUKSJON I NORGE

Det er i dag elleve selskaper som har farmasøytisk produksjon av legemidler med markedsføringstillatelse (virkestoff eller ferdig produkt) i Norge.

Blant produksjonsselskapene har GE Healthcare flest ansatte (Oslo og Lindesnes). Deretter følger Fresenius Kabi (Halden), Takeda (Asker), Pharmaq (Overhalla), ThermoFisher (Lillestrøm), Vistin Pharma (Kragerø), Curida (Elverum), Pronova BioPharma (Sandefjord), Sanivo Pharma (Oslo), Syklotronsenteret (Oslo), Linde Healthcare og Yara Praxair.

I tillegg produserer Institutt for Energiteknikk radioaktive legemidler for Bayer og Nordic Nanovector. Catapult Lifescience tilbyr pilotproduksjon for selskaper i tidlig fase.

Totalt sysselsetter disse produksjonsbedriftene mer enn 2 350 personer.

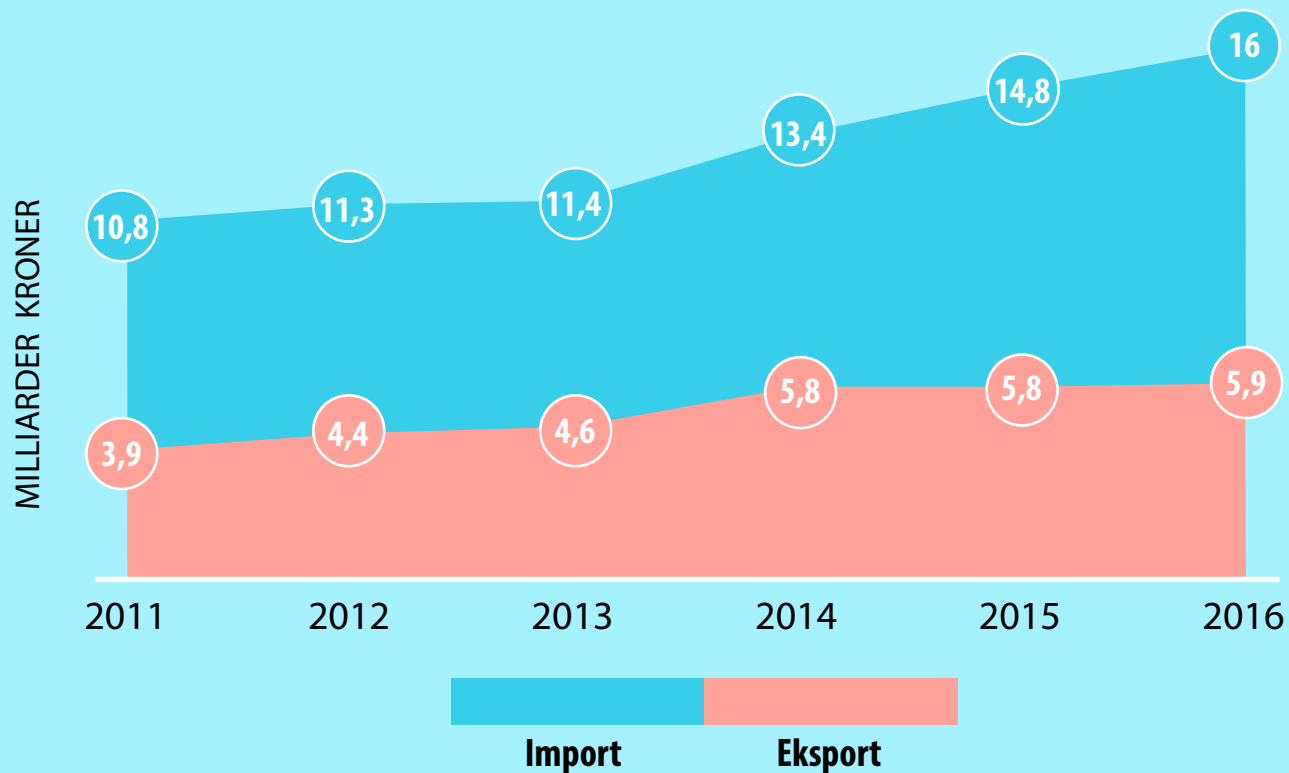
5.03

NORGES IMPORT OG EKSPORT AV LEGEMIDLER

GE Healthcare er det legemiddelfirmaet i Norge som eksporterer til absolutt flest land (ca. 130). Norge importerer imidlertid langt mer legemidler enn vi eksporterer.

I 2016 utgjorde importen 16 mrd. kroner og eksporten 5,9 mrd. kroner.

Tallene er oppgitt i nominelle kroner.

LMI medlemmer

abbvie

AbbVie AS
Tlf: 67 81 80 00
www.abbvie.no

Asamedic
Dedicated to saving lives

Asamedic AS
Tlf: 21 08 01 40

ACDPHARMA
INNOVATIONS IN AQUACULTURE

ACD Pharmaceuticals AS
Tlf: +47 905 48 344
www.acdpharma.com

AlgiPharma

AlgiPharma AS
Tlf: 67 54 57 70
www.algipharma.com

AMGEN®

Amgen Norge
Tlf: 23 30 80 00
www.amgen.no

 AquaGen

Aqua Gen AS
Tlf: 72 45 05 00
www.aquagen.no

 astellas
Leading Light for Life

Astellas Pharma
Tlf: 66 76 46 00
www.astellas.no

AstraZeneca

AstraZeneca AS
Tlf: 21 00 64 00
www.astrazeneca.no

BAUSCH + LOMB

Bausch & Lomb Nordic AB
Tlf: +46 8 616 95 00
www.bausch.se

Bayer

Bayer AS
Tlf: 23 13 05 00
www.bayer.no

 Biogen

Biogen Norway AS
Tlf: 23 40 01 00
www.biogen.no

BIONOR

Bionor Pharma ASA
Tlf: 23 01 09 60
www.bionorpharma.com

 **BIOTEC
PHARMACON**

Biotec Pharmacon ASA
Tlf: 77 64 89 00
www.biotec.no

**Boehringer
Ingelheim**

Boehringer Ingelheim Norway KS
Tlf: 66 76 13 00
www.boehringer-ingelheim.no

Bristol-Myers Squibb

Bristol-Myers Squibb Norway Ltd
Tlf: 67 55 53 50
www.b-ms.no

**CATAPULT
LIFE SCIENCE**

Catapult Life Science AS
Tlf: 93 02 60 94
www.catapultlifescience.no

LMI's medlemmer

curida

Curida
Tlf: 62 42 83 00
www.curida.no

Eisai AB
Tlf: +46 8 501 01 600
www.eisai.se

Eli Lilly Norge AS
Tlf: 22 88 18 00
www.lilly.no

Fish Vet Group Norge
Tlf: 21 62 49 80
www.fishvetgroup.no

Fresenius Kabi Norge AS
Tlf: 22 58 80 00
www.fresenius-kabi.no

Galderma Nordic AB
Tlf: 22 99 62 16
www.galdermanordic.com/norge

GE Healthcare

GE Healthcare AS
Tlf: 23 18 50 50
www.gehealthcare.no

GlaxoSmithKline
Tlf: 22 70 20 00
<http://no.gsk.com/>

Grunenthal Norway AS
Telefon: 22 99 60 54
www.grunenthal.no

Janssen-Cilag AS
Tlf: 24 12 65 00
www.janssen.com/norway

LEO Pharma Norge AS
Tlf: 22 51 49 00
www.leo-pharma.no

Link Medical Research AS
Tlf: 22 58 90 00
linkmedical.no

Lundbeck H. AS
Tlf: 91 30 08 00
www.lundbeck.com/no

Lytix Biopharma AS
Tlf: 77 67 55 00
www.lytixbiopharma.com

Medivir AB
Tlf: +46 08 546 83 100
www.medivir.se

Merck
Tlf: 67 90 35 90
www.merck.no

LMIs medlemmer

MERICON

Mericon AS
Tlf: 35 90 85 40
<http://mericon.no/>

MSD
Animal Health

MSD Animal Health
Tlf: 55 54 37 35
www.msd-animal-health.no

MSD

MSD (Norge) A/S
Tlf: 32 20 73 00
www.msd.no

mundipharma

Mundipharma AS
Tlf: 67 51 89 00
www.mundipharma.no

NOVARTIS

Novartis Norge AS
Tlf: 23 05 20 00
www.novartis.no

novo nordisk

Nova Nordisk Scandinavia AS
Tlf: 22 18 50 51
www.novonordisk.no

**ORION
PHARMA**

Orion Pharma AS
Tlf: 40 00 42 10
www.orionpharma.no

Otsuka

Otsuka Pharma Scandinavia AB
Tlf: +46 8 545 28 660
www.otsuka.no

PCI Biotech

PCI Biotec AS
Tlf: 67 11 54 00
www.pcibiotech.no

Pfizer AS
Tlf: 67 52 61 00
www.pfizer.no

PHARMAQ

PHARMAQ AS
Tlf: 23 29 85 00
www.pharmaq.no

PHOTOCURE®

Photocure ASA
Tlf: 22 06 22 10
www.photocure.com

PRAHEALTHSCIENCES

PRA Health Sciences
Tlf: +46 46 101 000
<http://prahs.com>

PRONOVA

Pronova BioPharma Norge AS
Tlf: 22 53 48 50
www.pronova.com

Roche

Roche Norge AS
Tlf: 22 78 90 00
www.roche.no

SANOFI

Sanofi
Tlf: 67 10 71 00
www.sanofi.no

LMI medlemmer

seacalx

Seacalx
Tlf: 48 21 57 77
www.seacalx.com

Takeda

Takeda AS
Tlf: 66 76 30 30
www.takeda.no

targovax

Targovax ASA
Tlf: 21 39 88 10
www.targovax.com

ThermoFisher
SCIENTIFIC

ThermoFisher Scientific AS
Tlf: 22 83 16 00
www.thermofisher.com

ucb Pharma

UCB Pharma AS
Tlf: 67 16 58 80
www.ucb.com/worldwide/norway.asp

ultimovacs

Ultimovacs AS
Tlf: 45 02 24 71
www.ultimovacs.com

vaccibody

Vaccibody AS
Tlf: 22 95 81 93
www.vaccibody.com

VISTIN PHARMA

Visitin Pharma AS
Tlf: 35 98 42 00
www.visitin.com

weifa

Weifa AS
Tlf: 22 99 86 00
www.weifa.no

Utarbeidet av
Legemiddelindustrien (LMI)
Essendrops gate 3
Postboks 5094 Majorstuen
0301 Oslo

LMI
LEGEMIDDELINDUSTRIEN

Medisinske fremskritt for bedre helse